

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

Cenzura Internetu v Číně

Bakalářská práce

Autor: Jakub Hambálek

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Myšička Ph.D.

Hradec Králové, 2017

Zadání bakalářské práce

Autor:	Jakub Hambálek
Studium:	F12332
Studijní program:	B6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie
Název bakalářské práce:	Cenzura Internetu v čínské lidové republice
Název bakalářské práce AJ:	Internet censorship in the People's Republic of China

Anotace:

Tématem bakalářské práce bude analýza a následný rozbor cenzury internetového obsahu v Čínské lidové republice. Popis situace posledních třiceti let z pohledu transformace cenzury a propagandy do prostředí binárního kódu. Budou zde vysvětleny pojmy ?Golden Shield? a ?The Great Firewall? jako mocenský nástroj vlády Číny, k úplné kontrole obsahu internetu, včetně následné cenzury. Velká část práce bude věnována fenoménu sociálních sítí. Sociální sítě se staly pro většinu obyvatel, zejména pak pro mladší generace, nepostradatelnou součástí každodenního života. Z pohledu autoritativního režimu se sociální sítě jeví jako ideální nástroj pro masovou kontrolu a propagandu. V práci bude nejprve stručně sepsána historie i typologie sociálních sítí a následně provedena analýza vlivu nejdůležitějších. Na základě empiricko-analytického přístupu a zjištěných poznatků při sledování vývoje cenzury na území Čínské lidové republiky bude cílem práce zjistit vzájemnou provázanost propagandy vlády Číny a cenzury internetového obsahu. Bude použito metody obsahové analýzy, komparace a případové studie. Literatura: Fairbank, John King. 1998. Dějiny Číny. Praha: Lidové noviny. Mackinnon, Rebecca. Liberation Technology: China's ?Networked Authoritarianism?. Journal of democracy. Baltimore, 2011, roč. 22, č. 2. Xiang, Xiao. Liberation Technology. The Battle for the Chinese Internet. Journal of democracy. Baltimore, 2011, roč. 22, č.2. Morozov, Evgeny. Liberation Technology: Whither Internet Control. Journal of democracy. Baltimore, 2011, roč. 22, č. 2. Saich, Anthony: Politics and Governance of China. 2nd ed. London and New York, Palgrave 2004.

Garantující pracoviště:	Katedra politologie, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Stanislav Myšička, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	29.4.2014

„Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval (pod vedením vedoucího bakalářské práce Mgr. Stanislava Myšičky Ph.D.) samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.“

V Polici nad Metují, dne 27. června 2017

Podpis: .....

„Chtěl bych poděkovat Mgr. Stanislavu Myšíčkovi Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, cenné rady a odborný dohled. Dále bych rád poděkoval své manželce za trpělivost a ohleduplnost“

Abstrakt

Tématem bakalářské práce bude analýza a následný rozbor cenzury a propagandy internetového obsahu v Čínské lidové republice. Popis situace posledních třiceti let z pohledu transformace cenzury a propagandy do prostředí binárního kódu. Budou zde vysvětleny pojmy Golden Shield a The Great Firewall a další jako mocenské nástroje vlády Číny k úplné kontrole obsahu internetu, včetně následné cenzury. Část práce bude věnována fenoménu sociálních sítí. Sociální sítě se staly pro většinu obyvatel, zejména pak pro mladší generace, nepostradatelnou součástí každodenního života. Z pohledu autoritativního režimu se sociální sítě jeví jako ideální nástroj pro masovou kontrolu a propagandu. V práci budou nejprve vysvětleny základní pojmy cenzura a propagandy, jejich členění a následně provedena analýza. Na základě analýzy míry cenzury a využívání propagandy na území Čínské lidové republiky bude cílem práce zjistit provázanost propagandy vlády Číny a cenzury internetového obsahu. Bude použito metody obsahové analýzy pomocí identifikovaného souboru atributů, sběru dat a případových studií.

Klíčová slova: cenzura, propaganda, Čína, internet, svoboda

Abstract

The main topic of the Bachelor's paper is the analysis of censorship and internet content propaganda in China, together with thûe description of the situation in the period of last thirty years from the point of view of censorship transformation and propaganda into the binar code. The notions of Golden Shield as well as The Great Firewall and others are going to be explained in the paper playing the vital role as China power tools to gain ultimate control of the Internet content together with following censorship. The part of the paper is going to deal with the social network sites phenomenon. Social network sites have become, for the majority of China population, especially for the young ones, the essential thing of their everyday lives. From the authoritative government point of view social sites are the ideal mass control and propaganda tools. The paper will first explain the key notions of censorship and propaganda, their classification and following analysis. The main goal of the work is to find out the interconnection of China government propaganda and Internet content censorship based on the analysis of censorship and the general use of propaganda. The method of content analysis will be used with the help of indentified attribute files, data colection and case studies.

keywords: censorship, propaganda, China, internet, freedom

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	7
Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Vymezení pojmů poskytující teoretický rámec	10
1.1 Propaganda	10
1.1.1 Definice propagandy	10
1.1.2 Typologie propagandy.....	11
1.1.3 Podstata propagandy a její analýza.....	12
1.2 Cenzura.....	13
1.2.1 Cenzura na internetu a sociálních sítích v celosvětovém měřítku	13
1.3 Manipulace v kontextu nových médií a sociálních sítí	16
ANALYTICKÁ ČÁST	18
2 Metodika.....	18
2. Kontext, v němž se cenzura a propaganda objevuje.....	18
8. Reakce cílové skupiny	19
3 Analýza.....	19
3.1 Obecné předpoklady	19
3.2 Ideologie a záměr cenzury a propagandy v ČLR	21
3.3 Kontext, v němž se cenzura a propaganda objevuje	23
3.4 Aktéři cenzury a propagandy v ČLR	24
3.5 Struktura cenzury a propagandy v ČLR.....	25
3.6 Cílová skupina uživatelů internetu v ČLR.....	26
3.7 Technické nástroje kontroly internetu v ČLR.....	34
3.7.1 Google a sociální sítě pod dohledem “Super Firewall”	35
3.7.2 Problematika kybernetických poraden	36
3.7.3 Golden Shield coby speciální technika maximalizující účinnost.....	37
3.8 Reakce cílové skupiny	45
3.8.1 Role sociálních sítí jako prostředku komunikace aktivistů	45
3.8.2 Opatření namířená proti aktivistům.....	46
3.9 Hodnocení cenzury a propagandy v ČLR	47
3.9.1 Ilustrativní případ fungování propagandy	47
3.9.2 Zdánlivá internetová svoboda	48
3.9.3 Názory zahraniční veřejnosti na činnost cenzury internetu a propagandy v ČLR	49
4 Závěr	52
5 Použitá literatura	54
6 Použité webové zdroje.....	56
7 Seznam obrázků	59

Seznam použitých zkratk

UK - Univerzita Karlova

USA - Spojené státy americké

ČLR - Čínská lidová republika

ONI - OpenNet Initiative, spolupráce institucí Citizen Lab, Berkman Center For Internet and Society a SecDev Group

CCPPD - Publicity Department of the Communist Party of China

CPC - Communist Party of China

CNNIC - China Internet Network Information Center

DNS - domain name system

IP - Internet Protocol

URL - Uniform Resource locator

TCP - Transmission Control Protocol

Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybral téma cenzury internetu v Čínské lidové republice, které je obecně známo svou svébytnou povahou a jedinečností. Tradice cenzury a propagandy v Čínské lidové republice jakožto nejlidnatějším státu světa se stala součástí běžného života již mnoho generací a nalezneme ji téměř mezi všemi obory společenského života od sociálních věd, ekonomie a samozřejmě až po politologii. Mým záměrem však v této práci není zabývat se cenzurou a propagandou v Číně z historické perspektivy. Pro generaci narozenou v devadesátých letech 20. století může být aktuálně daleko zajímavější sledovat tuto problematiku ve vztahu k vývoji a adaptaci nového společenského vynálezu – internetu, který se stal snad nejdůležitějším médiem moderní doby určujícím tempo i směr našeho současného každodenního života. Po roce 2010 se navíc internetový prostor rozrostl o další rozměr a tím jsou sociální sítě, mezi jejichž nejvýznamnější zástupce patří Facebook, Twitter a Instagram, v Číně pak RenRen, Weibo a jiné.

20. století bývá s ohledem na rozpínající se internetový prostor skýtající neregulovatelný potenciál uplatňování nejrůznějších forem manipulace za účelem zkreslování reality někdy označované jako století mlčení či zatajování. Takováto situace tedy představuje živnou půdu pro masivní zavádění cenzury a propagandy, uplatňované jak v některých demokratických zemích napříč kontinenty, tak zejména v nedemokratických režimech.

V Číně se po 20. století různých informačních embarg a deziluzí na přelomu tisíciletí v souvislosti s modernizačními pokroky v informačních technologiích a pokročilými způsoby výměny informací skrze internet a online média dostává dosavadní způsob politického i ekonomického fungování Číny do období krize. Nová média vystupují do popředí již zavedených v drtivé většině všech odvětví a jako pole působnosti nezávislých, povětšinou amatérských novinářů a blogerů představují problém jak pro státní aparáty, tak pro podniky i samotné obyvatele. Pro Čínu to znamenalo vstup na rozcestí a nutnost rozhodnout se, jakým směrem se její kroky budou vyvíjet dál.

Tato křižovatka znamená pro Čínu střetnutí dvou zcela odlišných světů. Přičemž první představuje, pro Čínu zcela typickou, snahu o jednotnou zájmovou ideu a centralizaci společnosti jako jeden ze znaků nedemokratického režimu. Zatímco druhý aspekt se týká, pro Čínu značně revoluční představy, informační a ideové volnosti, kde v prostředí internetu jsou si všichni rovni. Právě analýzou souvislosti těchto dvou asymetrických světů bych se chtěl v

bakalářské práci zabývat. Při úvaze o tomto tématu se nabízí zásadní otázka: Jsou internet a tzv. nová média vlastně nezávislá a mají snahu o liberalizaci tak jednotvárného režimu? Výzkum takto komplexního problému z této perspektivy považuji za velmi náročný s nejistým a spekulativním výsledkem. V mé práci bych se proto rád zaměřil pouze na uplatňování cenzury a propagandy v nedemokratickém režimu Číny prostřednictvím internetu jako funkčního a velmi používaného informačního kanálu, který by měl ovšem sloužit jako nástroj demokratizace veřejné diskuze.

Cílem mé práce je na základě analýzy výskytu cenzury a propagandy v Čínském online prostředí odpovědět na hlavní výzkumnou otázku, která zní: *Lze považovat informační kanál internetu v Čínské lidové republice za prostředek demokratizace veřejné debaty, nebo je vzhledem ke značné cenzuře spíše nástrojem propagandy?*

Časově lze práci vymežit, díky relativně krátké době aktivního využívání internetu, na období od ekonomického rozmachu v devadesátých letech 20. století po současnost.

Teoretické část práce se zaměřuje na vymezení a vysvětlení základních pojmů. Podrobněji se tak budu věnovat pojmům propaganda a cenzura, jež jsou velmi komplexní a je tak kromě uvedení jejich definice rovněž užitečné je typologicky rozlišit. Jejich správné vymezení a vhodná definice jsou pak stěžejní pro splnění cíle práce. Pojednáno nakonec bude také o manipulaci v kontextu nových médií a sociálních sítí. Ohledně pojmu propagandy budu vycházet z konceptu L. Čabelové (2004) a zahraničních autorů G. Jovetta a V. O'Donnell zpracovaného v knize *Propagand and Mass Persuasion (2006)*. V celém rozsahu se budeme setkávat s názory a závěry odborníka na problematiku internetu Evgenye Morozova a jeho publikace *The Net Delusion (2011)*.

Analytická část práce obsahuje samotný rozbor problematiky z hlediska formulované výzkumné otázky, která je relevantní pro splnění cíle práce. Za účelem rozboru byl identifikován soubor (devíti) atributů, které byly odvozeny na základě (deseti) kroků analýzy propagandy formulovaných autory Gareth S. Jowettem a Victorií O'Donnellovou v díle *Propaganda and Persuasion (1986)*. Prostřednictvím těchto kategorií bude rovněž dána struktura analytické části práce, která tak bude členěna do kapitol kopírujících jednotlivé analyzované parametry, jež budou postupně podrobeny rozboru. Hlavním zdrojem této kapitoly byli, mimo již zmíněného Morozova, i další odborníci na problematiku internetu masových médií obecně, zejména publikace *Googlization of everything (2011)* od Sivy Vaidhyanath.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Vymezení pojmů poskytující teoretický rámec

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybral téma, které se z velké části bude opírat o pojmy z oblasti sociologie a psychologie a je nutné je alespoň částečně přiblížit.

1.1 Propaganda

Od počátku formování prvních vlád nejen v Evropě hrálo slovo propaganda v pozitivním i negativním slova smyslu svou roli při dělbě moci, utváření států, v diplomacii a obecně ve všech oblastech lidské činnosti v moderním světě.

1.1.1 Definice propagandy

Propaganda je slovo, které má základ, jak už to bývá zvykem, v latinském *propagare* znamenající rozhlašovat, rozšiřovat či rozmnožovat. Často je vnímána jako rozšiřování nejčastěji demagogických názorů a informací, které jsou směřovány k danému člověku, více lidem či dokonce obrovským masám. Propaganda pracuje většinou se společenským ne/vědomím za účelem ovládnutí pod/vědomí skupin lidí.

Přesto, že je tento termín v podstatě velmi dobře znám, a to zejména v politických kruzích, neexistovala pro něj velmi dlouho doba ta pravá a jednotná definice a do dnešní doby je na ni vícero pohledů. Například Jacques Driencourt (1950) v publikaci *La Propaganda* tvrdí, že propagandou je vlastně vše, neboť vše v ekonomické a politické sféře se zdá být tímto jevem ovlivněno. Jacques Ellul (1962) ve své knize *Propaganda* na druhou stranu tvrdí, že pro tento termín prostě neexistuje přesná a jasná definice. Až po první světové válce se tímto fenoménem více zabývá Edward Bernays (1928) a popisuje jej jako jev, který může pomáhat mírnit chaos a nastolit řád. Frederick Lumley (1933) zase tvrdí, že propaganda zůstává propagandou pouze do té doby, dokud není odhalena posluchači. Harold Lasswell (2012) ji zase vnímá jako jednoznačné a záměrné prohlášení k širokému publiku.

Z odlišného pohledu se propagandy dotýká jiná skupina sociologů a psychologů, a tím je soustředění se na smysl propagandy. Tedy ne čím je, ale čeho se za její pomoci má dosáhnout, neboť to je právě ta podstatnější záležitost. Jako úmyslné jednání, které má vést k prosazení daných názorů ji vidí například Gareth Jowetta a Victorie O'Donnelové, jak uvedli v díle *Propaganda a Persuasion (1986)*. Naopak Josef Ftorek (2017) se dívá na propagandu jako na manipulaci s médii s cílem dosažení společenské kontroly, a to zejména

v politickém kontextu. Vlastně je to práce s médii a novými technologiemi na takové úrovni, aby si vlastně jedinec či masa lidí ani nevšimli, či aby ani nevnímali toto jednání jako propagandu, natož aby zaznamenali manipulaci. Na manipulaci se můžeme podívat i z pohledu mezinárodního práva, v tomto případě jde například o podněcování k válce, různým obchodním sankcím v zahraničním obchodě atd.

1.1.2 Typologie propagandy

Propaganda má řadu forem, ale mezi nejčastěji se objevující kategorií se řadí oslavná a očeňující propaganda. Tento termín je definován Newtonem Gingrichem, který ve své knize *Jazyk: klíčový mechanismus (1996)* upozorňuje na fakt, že propaganda může být kladného charakteru a opravdu může danou společnost dostat do rovnováhy, zatímco propaganda velkého tlaku a kontroly může naopak danou společnost, stát či kulturu přivést do chaosu a postupné záhuby. Oslavná propaganda je popisována dle jeho slov jako aktivní, cenná, debata, odvaha, chvála, mír, sen a další. Naopak očeňující propaganda má negační charakter k oslavné. Vystihují ji slova jako destruktivní, chorý, ideologický, selhání, radikální, ničení, lež.

Nejnámější typologii propagand představuje klasické dělení na bílou, šedou a černou, které přišlo ve známost po druhé světové válce. Je jasné, že rozdíl mezi nimi spočívá ve způsobu přenosu informací k masám a je spojen právě s pravdivostí a rozsahem informací. Bílá propaganda je celkem pravdivá, akorát dané vybrané věty jsou vyňaty z kontextu, takže se posluchači takzvaně nedozví celou pravdu. Tato propaganda je–nicméně zakládána na pravdivých informacích. Jako protistrana zde slouží právě černá propaganda, která je založena na polopravdách, dezinformacích a vyvolání skandálních zpráv.

Dále lze zmínit klasifikaci výše zmiňovaného Jacquese Ellula (1962), který rozdělil propagandu na politickou, sociologickou, agitační a integrační. Ellul se liší od ostatních svým esenciálním přístupem a dívá se na propagandu ze všech stran, nejen jako na barevnou hmotu, ale bere v potaz i technologický pokrok a rovněž její sociologické aspekty, což rozšiřuje více obzory. Propaganda prý sehrává výraznou psychologickou roli a je odvislá od odborných znalostí každého jedince. Zde se již dotýkáme manipulace a manipulativního chování. Politická propaganda tedy vychází z vládnoucí strany a má vést ke změně chování jedince či skupiny osob. Sociologická propaganda je úzce spjata s předchozí. Jedná se o pronikání do mysli právě ovlivňovaných jedinců. „*Prostřednictvím hospodářských a politických struktur je etablována určitá ideologie, která vede k aktivní účasti mas a přizpůsobení jednotlivců. Je*

důležité zajistit, aby jedinec aktivně participoval a byl přizpůsoben co možná nejvíce na určitý sociologický obsah“ (Ellul, 1973, s. 63-64).

Agitační propaganda je pevně spjatá s revolucemi, snahami o změnu stávajícího systému a často je zde zmiňováno Spartakovo povstání nebo například pro Francii známé revoluce pod vedením Marata či Dantona. Posledním typem je integrační propaganda, která je *„propagandou rozvinutých národů a je charakteristická pro naši civilizaci; ve skutečnosti tento typ propagandy neexistoval před 20. stoletím“ (Ellul, 1973, s. 74-75).* Je založena na principu posilování kulturních norem za účelem stabilizace a unifikace společnosti. Tento typ propagandy je nejmodernější a velmi těžce se rozpoznává, je také nejstabilnější a nejdéle dokáže ovládat masy lidí (Ellul, 1973, s. 71-78).

1.1.3 Podstata propagandy a její analýza

Propaganda je vlastně formou komunikace, a jako každá komunikace má své zásady a stojí na pevných pilířích. Jak tvrdí Koukolík a Drtinová (2002, s. 116-117)., tyto pilíře jsou jednoduchost, emoce, představivost a opakování. V tomto kontextu můžeme využít analogii k mechanismu působení reklamy, při jejíž přípravě, aby zapůsobila na co nejvíce lidí, je nutné splnit několik základních pravidel. Reklama musí být jasná, jednoduchá obsahem, dále musí působit silné emoce, kterým každý rozumí, jako je láska, soucit, souznění a být několikrát opakována. Jedinec si vstřípí do hlavy jasný signál a je tak již částečně ovlivněn. Na podobném principu pracuje i propaganda. Karen S. Johnson-Cartee (2004, s. 185-187) shrnuje základní atributy: *„kdo říká co, pomocí jakého média, komu a s jakým efektem?“*.

Dle Gareth S. Jowetta a Victorii O'Donnellové, jak uvádí v díle *Propaganda and Persuasion (1986)*, existuje 10 kroků k analýze propagandy.

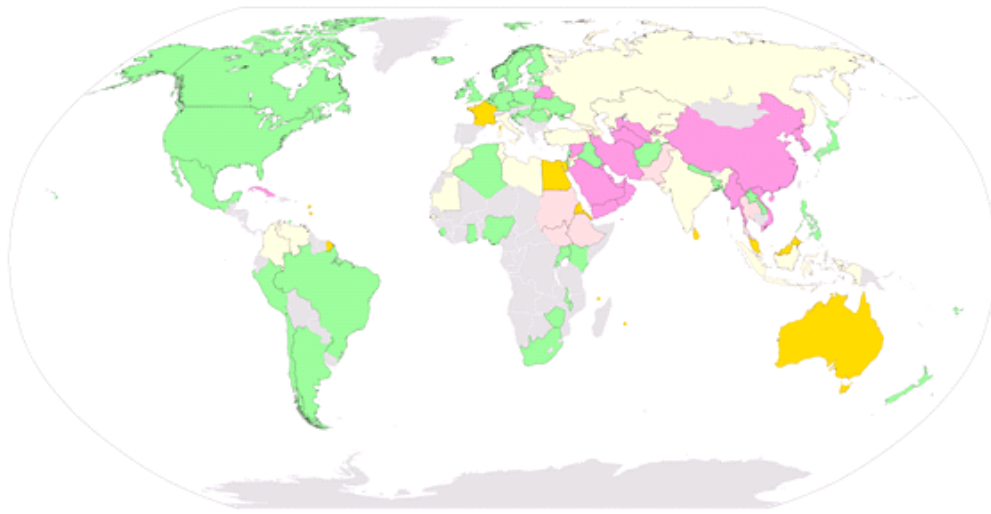
- 1) Ideologie a záměr propagandistické kampaně
- 2) Kontext, v němž se propaganda objevuje
- 3) Identifikace propagandisty
- 4) Struktura propagandistické skupiny
- 5) Cílové publikum
- 6) Užitá média
- 7) Speciální techniky maximalizující účinnost
- 8) Reakce publika na jednotlivé techniky
- 9) Odvetná propaganda
- 10) Účinnost a hodnocení propagandy

1.2 Cenzura

Cenzura je omezování ve sdělování informací, stabilní kontrola medií, tisku i mluveného slova, jak uvádí autor v knize *Propaganda and Persuasion (1986)*. Cenzura se týká veřejných sdělovaných názorů a většinou je kontrolována samotným státem, vládou, armádou, či různými náboženskými spolky. Je trestáno šíření cenzurovaných dokumentů či dokonce jejich slovní šíření. Častá je i cenzura firemní, kde v rámci ochrany technologických výtvarků či ochrany know-how k ní velmi často dochází, a to i za účelem ochrany monopolu daného podniku. Cenzura bývá i součástí zákonů, kde je explicitně vyjmenována, je i součástí armády, tedy například utajení informací pro nepřítel v rámci komunikace. Existuje i cenzura školních učebnic, která hlavně v ideologicky orientovaných státech nabývá svých rozměrů. Autocenzurou zase nazýváme utajení informací od samotného autora, ten se většinou bojí uvedení informací, neboť jsou postižitelné. Pak je tu také moderní forma cenzury, která je uplatňována zejména v médiích, např. v souvislosti s agenda setting.

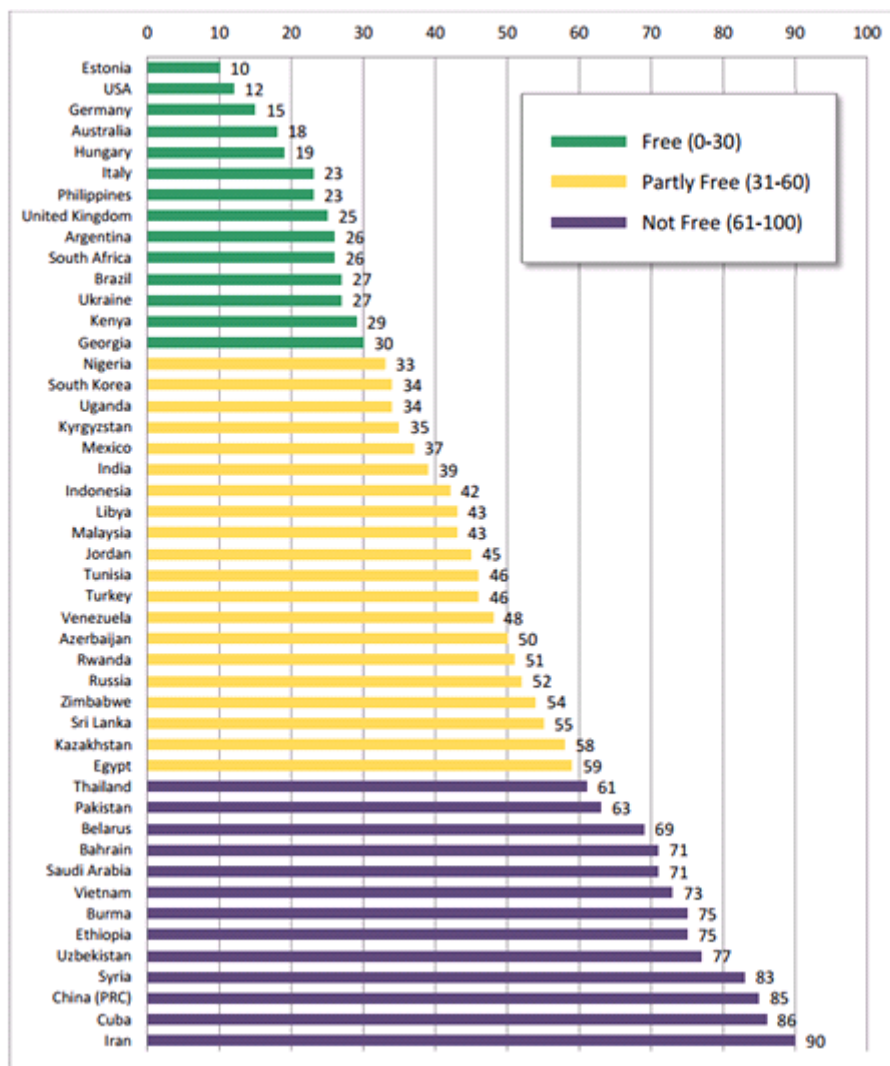
1.2.1 Cenzura na internetu a sociálních sítích v celosvětovém měřítku

S novou dobou samozřejmě přichází nový druh cenzury, jak píše Evgeny Morozov v knize *The Net Delusion (2011)*, a to na síti internetu. Je otázkou, zda lze tak obrovské médium zcela plně cenzurovat. V každém případě to chce specialisty svého oboru. Ačkoliv tato práce souvisí s cenzurou internetu ve spojení s Čínou, nemysleme si, že jinde, tedy ve vyspělých západních ekonomikách, neexistuje. Internet v každé zemi světa prochází nějakým, alespoň slabším, sítím. Internetová cenzura má svá velká specifika a vykazuje odlišnosti od klasické cenzury. Povaha internetového prostředí je zcela odlišná než u jiných medií, protože vše se zde šíří neuvěřitelnou rychlostí. Jedná se o decentralizované médium a tudíž je velmi těžko ovladatelné, nemá žádnou centrálu. Jeho interaktivní a zásadní roli sehrávají právě návštěvníci. Otázka hranic země zde do jisté míry padá. Problémem zůstává právě role cenzora, tedy kdo vůbec může internet cenzurovat a jaké k tomu má důvody. To už samo o sobě tvoří velmi složitý právní vztah, a to mezi provozovatelem stránky a cenzorem samotným. Následující obrázek zachycuje míru internetové svobody, kde fialová barva značí většinovou cenzuru, oranžová barva výraznou cenzuru, jemně žlutá pak selektivní cenzuru internetu. Jasně oranžová barva označuje státy, které internet monitorují, zelená pak značí, že organizace nenalezly důkazy o cenzuře. Obrázek č. 2 znázorňuje přehled internetové svobody. Vyšší hodnota značí vyšší cenzuru. Zelená znamená volné internetové připojení, žlutá částečné volné a fialová barva kontrolované.

Obr. 1: Internetová svoboda – dle OpenNet Initiative.

Zdroj: Hrozí celosvětová cenzura internetu. Google mobilizuje a vydal petici. *Technet.cz* [online]. 2012. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/cenzura-internetu-0np-/sw_internet.aspx?c=A121128_104419_sw_internet_nyv

Obr. 2 : Přehled internetové svobody.

Zdroj: Hrozí celosvětová cenzura internetu. Google mobilizuje a vydal petici. *Technet.cz* [online]. 2012. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/cenzura-internetu-0np-/sw_internet.aspx?c=A121128_104419_sw_internet_nyv

Česká republika evidentně patří k zemím, kde je internet velmi volný, a tak si například blogy a webové stránky smí tvořit kdokoli a dalo by se říci s jakýmkoliv obsahem. K propagátorům cenzury na internetu v evropských zemích patří Francie a Bělorusko. Rusové mají takzvanou selektivní kontrolu - proti dětské pornografii. Skutečností však je, že blokují i jiné stránky s nezávadným obsahem. K nejznámějším a největším cenzorům patří dlouhodobě Čína, Kuba a Írán.

1.3 Manipulace v kontextu nových médií a sociálních sítí

Manipulace – opět slovo pocházející z latinského výrazu *manus*, čili ruka či uchopit. Je to působení na jiného člověka, či více lidí, aby došlo k jejich možnému ovládnutí. Manipulátor se tedy snaží přesvědčit osobu o správnosti daného tvrzení, jednání, či myšlení. Manipulovaná osoba by si manipulaci vůbec uvědomovat neměla a měla by se dokonce cítit příjemně. Často se využívá charismatu manipulátora a slabosti či únavy manipulovaných. Manipulace má různé klasifikace, přičemž moderní pohled na ni představuje Jeroným Klimeš (2005), který ve své knize *Partneři a rozchody* uvádí členění na přímé nebo nepřímé, neboli nátlakové a taktizující druhy manipulace, nebo i rozšířené dělení z hlediska zisku na altruistické a egoistické, tedy manipulace ve prospěch manipulovaného či manipulátora. Klimeš přidává také dělení dle pořadí na spouštěcí a obranou manipulaci a dělení dle manipulovaného objektu, kterým může být reálný člověk či dokonce fantazijní představa. Manipulace však může být i pozitivní a to v případě, že se využívá autorit a jejich zkušeností k předání znalostí. Této formy je často využíváno například v psychologii, psychiatrii, při záchraně jedinců u první pomoci či při diplomacii.

„*Autoritativním režimům se nevyplatí zakazovat internet a sociální sítě*“, tuto větu vyslovil při nedávném rozhovoru pro MédiaGuru Václav Štětka, který pracuje v Institutu komunikačních studií a žurnalistiky na Fakultě sociálních věd UK. Tento článek je ke zhlédnutí na <https://www.mediaguru.cz/2014/06/autoritativnim-rezimum-se-nevyplati-zakazovat-socialni-site/>. Podle pana doktora je pro tyto státy lepší, levnější a daleko efektivnější se sociálními sítěmi spolupracovat. Řekněme si narovinu, sociální média jsou svým způsobem velmi mladá, počítejme, že s nimi lidé pracují posledních osm let? Ale co již dokázala? Sociální média fungovala například jako ústřední aktér iniciující oznámení a svolání Arabského jara, respektive konfliktu v Egyptě. Podobné situace se obávalo nedávno Turecko a tak došlo k cenzuře a blokaci sociálních sítí, což vedlo k ještě většímu zmatku a také k nevoli a nesouhlasu zahraničí. Tento restriktivní přístup není správný a v lidech, respektive obyvatelstvu, nastolí spíše odpor k vedoucím vládám, než že by usnadnil manipulaci. Představitelé autoritativních a populistických vlád se tedy musí naučit se sociálními sítěmi pracovat a pochopit tento technologický nástroj. Druhou stranou mince je to, že právě tyto vlády se začnou přizpůsobovat svými výroky publiku sociálních sítí, což je v této době velká část mladé populace. A na této bázi začíná přímá manipulace. A rozhodně se nemusíme v tomto případě bavit například o Číně, Turecku, Rusku, Kubě, ale můžeme zabrousit i do rozvinutých ekonomických zemí západu. Sociální média působí jako vynikající

informační systém pro vládu USA, agenty a tajné služby. Není to tak dávno, co vypluly na veřejnost právě informace, že internet není čistě demokratické prostředí nezasazené cenzurou. V rámci internetového prostoru je důležité být obezřetný prakticky bez výjimek. Ostatně je na každém, co na internetu vyhledává, kam se přihlašuje, komu na co odpovídá. A liberální prostředí internetu tak dostává poněkud konzervativní hranice. O tomto manipulativním chování samozřejmě ví i takové společnosti, jako je Google nebo třeba oblíbený Twitter. Pamatujme na to, že i zde existuje obchodní vztah. Vezměme v úvahu velikost korporace jako je Google, ale zároveň berme na zřetel obrovskou ekonomickou sílu Číny. Nyní uvažme, kdo si pak může diktovat podmínky. Jedná se prostě řečeno o byznys, na jehož principu google částečně vychází vstříc Číně a do státu se tak dostávají cenzurované informace.

Jednoduše řečeno, až se v učebnicích dějepisu bude psát o důležitém mezníku, tak směle můžeme položit další kámen velkého vynálezu, kterým je internet a s ním spojené sociální sítě. Dnes, i díky připojení přes mobil, můžeme být na sociálních sítích neustále. Můžeme sdílet fotky, materiály, můžeme „postovat“, „lajkovat“ či jinak komunikovat. Na sociálních sítích nalézáme přátele, lásky, zaměstnání, ba dokonce na sociálních sítích pracujeme. Jsme online a ten, kdo není, jako by nežil a nebyl v povědomí. A právě dané sociální sítě jsou dvousečnou zbraní. Pro nás jsou zábava, relax, uvolnění, napětí, poznání a komunikační spojení, pro další to může být útočná zóna, prostředek vydírání, vyřizování účtů, podvádění, krádeže a také manipulace.

Sociální sítě můžeme rozdělit na osobní a profesní. Mezi osobní řadíme například Facebook, Twitter, MySpace, Badoo, hi5, Friendster, Spolužáci, Lidé.cz, Jagg.vz, Linkuj.cz, Color, Foursquare či Google+, zatímco mezi profesní sítě patří například LinkedIn, Visible.me, či Xing. Dle odhadů existuje zhruba 200 komunitně zaměřených webů, které využívá až 55 % celosvětové populace. Slouží tedy ke sdílení a interakci, takže obsah tvoříme my sami. Jde zároveň také o problematiku identity, která získává se vstupem do internetového prostoru nádech určité anonymity a s tím může souviset i ilegalita či další psychopatické jevy. Vzhledem k tomu pak lze určitou dávku cenzury považovat za odůvodněnou.

ANALYTICKÁ ČÁST

2 Metodika

Cílem práce je na základě posouzení problematiky uplatňování cenzury a propagandy v rámci internetového prostoru Čínské lidové republiky zodpovědět výzkumnou otázku:

Lze považovat informační kanál internetu v Čínské lidové republice za prostředek demokratizace veřejné debaty, nebo je vzhledem ke značné cenzuře spíše nástrojem propagandy?

Za účelem posouzení této problematiky a zodpovězení výzkumné otázky bude provedena analýza na základě shromáždění a rozboru důkazů na dané téma, přičemž budu vycházet z relevantních odborných článků a internetových zdrojů.

Z časového hlediska bude práce vymezena, díky relativně krátké době aktivního využívání internetu, na období od ekonomického rozmachu v devadesátých letech 20. století po současnost.

Analytické jádro bude tvořit soubor (devíti) atributů, které byly odvozeny na základě (deseti) kroků analýzy propagandy identifikovaných autory Gareth S. Jowettem a Victorií O'Donnellovou (2006; Podstata propagandy a její analýza) a modifikovány pro potřeby našeho cíle. Jejich prostřednictvím bude rovněž dána struktura analytické části práce, která tak bude členěna do kapitol kopírujících jednotlivé parametry, jež budou postupně podrobeny rozboru.

Tab. 1: Analytické jádro – 9 atributů analýzy cenzury a propagandy (vpravo) odvozených z 10 kroků analýzy propagandy formulovaných Jowettem a Donnellou (vlevo)

10 kroků analýzy propagady	9 atributů analýzy cenzury a propagandy
1) Ideologie a záměr propagandistické kampaně	1. Ideologie a záměr cenzury a propagandy
2) Kontext, v němž se propaganda objevuje	2. Kontext, v němž se cenzura a propaganda objevuje
3) Identifikace propagandisty	3. Aktéři cenzury a propagandy
4) Struktura propagandistické skupiny	4. Struktura cenzury a propagandy

5) Cílové publikum	5. Cílová skupina
6) Užitá média	6. Technické nástroje kontroly internetu
7) Speciální techniky maximalizující účinnost	7. Speciální techniky maximalizující účinnost
8) Reakce publika na jednotlivé techniky	8. Reakce cílové skupiny
9) Odvetná propaganda	
10) Účinnost a hodnocení propagandy	9. Hodnocená cenzury a propagandy

Zdroj: Gareth S. Jowett, Victoria O'Donnell, Propaganda and Persuasion, Thousands Oaks 200

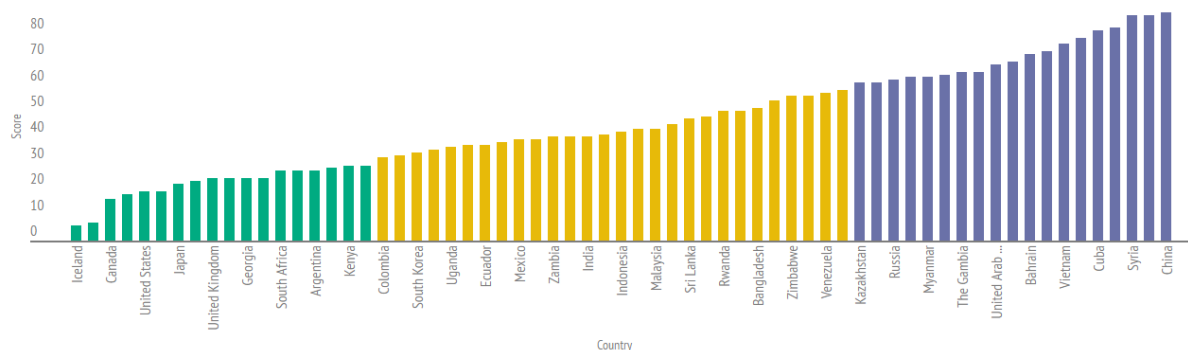
3 Analýza

3.1 Obecné předpoklady

Internet v Číně představuje obrazně řečeno takový malý ohraničený stát ve státě. Každý uživatel a tedy návštěvník internetu se přihlašuje nejen vlastním jménem, ale aby byl v případě nutnosti velmi rychle dohledatelný, přihlašuje se číslem svého dokladu, tedy něco jako u nás občanským průkazem. Vláda tedy cenzuruje nejen web, ale i soukromou komunikaci, takže si lidé opravdu dávají velký pozor na každé slovo. Nejvyšší úroveň cenzury internetu zastupuje sám prezident ČLR, v tomto období tedy Si Ťin-pching. Většina českých uživatelů internetu, kteří v rámci online prostředí nemusí regulovat projevy své svobodné vůle, by si restriktivní dosah Čínské cenzury do všech jejích důsledků jen stěží dokázali představit.

Pro ilustraci se nejprve podívejme se na žebříček svobody pohybu a sdělování informací na internetu. Čím vyšší hodnota, tím menší je internetová svoboda v dané zemi, tzn. vyšší hodnota značí více filtrovaný obsah tohoto média.

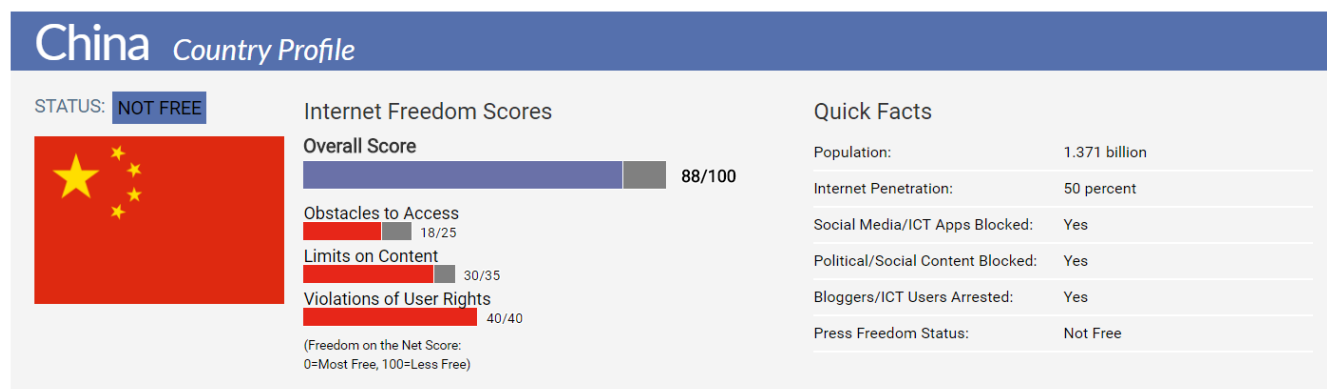
COUNTRY SCORE COMPARISON

Obr. 3: Žebříček svobody internet pro roky 2015 – 2016, řazeno Freedom Housem.

Zdroj: Freedom on the Net 2015. *Freedom House* [online]. 2017. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2015>

Rozhodně nebude žádným překvapením, že Freedom House zrušil výši právě indexu 88, kterému odpovídá Čína, vzhledem k tomu, že má jednu z nejmenších svobod na internetu a kontrolováno je zde takřka vše. Pokud se podíváme na zelené sloupce, sem patří i Česká republika, mluvíme o velké volnosti a možnosti sdílení téměř jakéhokoliv obsahu. Ve žlutých polích se nacházejí země Jižní Ameriky ale také Austrálie, kde je internetový obsah hlavně v poslední době sledován. Fialová pole znamenají velkou cenzuru a kontrolu pohybu na internetu. Zde se dostáváme k arabským zemím, některým zemím Asie a zejména Číně. Obrázek č. 4 popisuje svobodu internetu v Číně. Internetové skóre tedy naznačuje vysokou úroveň kontroly internetu, která dosahuje již zmiňované hranice 88 bodů. Na sloupečcích je vidět, kam až sahá rozsah kontroly internetu. Potíže s připojením jsou u 75 % uživatelů. Limitovaný obsah dosahuje bezmála 80%, a práva uživatelů jsou nulová. Při populaci, která v Číně za brzy dosáhne 1,5 miliardy lidí, má připojení k internetu kolem 50% z celkového počtu. Všechny sféry sociální, politické a dokonce i soukromé komunikace jsou monitorovány.

Obr. 4: Svoboda na internetu Číny pro rok 2016.

Zdroj: Freedom on the Net 2016. *Freedom House* [online]. 2017. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2016/china>

A sledovány jsou nejen zahraniční internetové stránky, ale pod přísným dohledem je často z provozu vyřazován i ten domácí. King, Pan a Roberts (2013) uvádí, že z hlediska míry i formy nemá čínskou vládou vyvinutý systém cenzury napříč světovou historií obdoby. Je tedy Čína opravdu zemí bez naprosté osobní svobody a pod neustálým kontrolním systémem vlády? Pojdme se na situaci podívat detailněji z perspektivy jednotlivých analytických atributů.

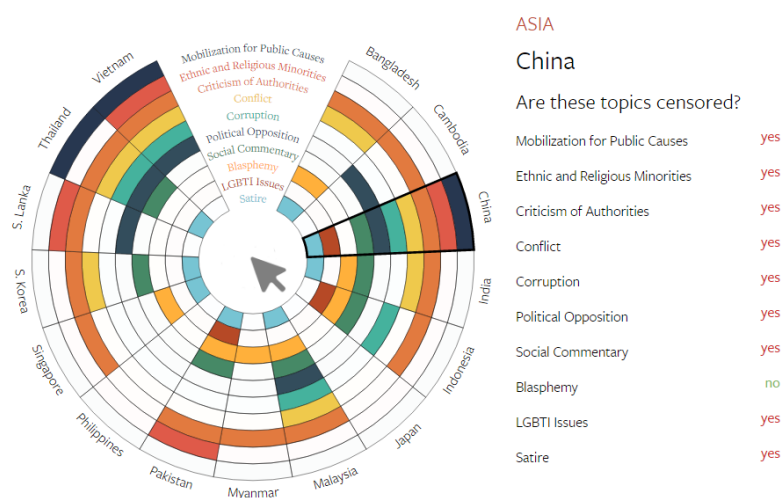
3.2 Ideologie a záměr cenzury a propagandy v ČLR

“Kontrola informací v minulosti sloužila a dodnes ještě slouží vládám na celém světě k manipulaci společnosti. Cenzura v nějaké své podobě patří k jednomu z hlavních nástrojů správy jakékoli země – západní demokratický svět i Českou republiku nevyjímaje (Stejskal, 2015).” V totalitních společnostech však cenzura sehrává roli hlavního restriktivního prostředku, který slouží sobeckým cílům etablovaných elit a řídí život masy obyčejných lidí.

Co se týká ČLR, zde je „alfou a omegou“ hlavně dobro Komunistické čínské strany a tedy i její absolutní moc, kterou je opravdu často v Číně znát, a to nejen na internetu. Propaganda se šíří v rádiích, rozhlasu, v písních, básních, knihách, filmu a minulý rok přešli i na moderní komiks, který má ze všech západních „návštěvníků“ vytvořit prostě nebezpečné agenty, kteří kradou know-how Číně. A tak jsou výroky zdejší vlády bohatě financovány a propaganda se nekontrolovaně šíří.

Cenzura a propaganda má tedy jasný úkol očernit ty, které chce očernit vláda, a oslavovat ty, kteří jsou u moci, tedy plně ospravedlnit jednání samotného režimu a to bez ohledu na jednání a další následky do budoucna. Podívejme se na příklady cenzurovaných oblastí. Všechny následující oblasti užívání internetu jsou velmi přísně kontrolovány: mobilizace a seskupení lidí na nejrůznější setkání, které by mohly mít protivládní charakter, etnické a náboženské skupiny, jakékoliv kritizování vlády a jejích autorit, různé konflikty, ať už zahraniční či vnitřní, korupce, politická opozice, komentáře čtenářů či satira.

TOPICS CENSORED ON THE INTERNET

Obr. 5: Ukázka rozsahu cenzury internetu v některých asijských zemích. Detailně ČLR

Zdroj: Freedom on the Net 2015. *Freedom House* [online]. 2017. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2015>

Z tohoto pohledu je vidět, že cenzura směřuje od klasických osobních rozhovorů, komentářů a komunikace, přes náboženské názory, kritiku autorit a vlády jako takové, řešení vnitřních či vnějších konfliktů v mezinárodní politice, oponování politických nařízení, po kontrolu satiry. King, Pan a Roberts (2013) v této souvislosti identifikují 5 kategorií, které jsou předmětem internetové cenzury: 1) potenciál kolektivních aktivit, 2) kritika cenzury, 3) pornografie, 4) vládní politika a 5) ostatní zprávy (novinky). Jediné, co zůstává relativně volně dostupné, je sdílení fotografií a videí, samozřejmě s nezávadným obsahem.

Na tomto místě se však nyní nabízí potřeba objasnění záměru této kontroly, respektive zodpovězení otázky k jakému účelu cenzura primárně slouží a jakému cíli je určena. King a

kolegové se v této souvislosti na rozdíl od většinového vědeckého předpokladu domnívají, že program cenzury není ve své podstatě prvotně zaměřen na potlačení kritiky vlády státu či Komunistické strany, ale na redukování pravděpodobnosti a eliminaci mobilizace a uskutečňování kolektivní akce. Jak bude navíc uvedeno později, nová média dělají z problematiky kolektivních aktivit aktuální a ještě naléhavější téma, protože díky novým možnostem vzájemné komunikace (sociální sítě) zvyšují potenciál jejich formování a působení.

Na základě výsledků studie Kinga a kol. (2013) lze konstatovat, že se tuto myšlenku podařilo potvrdit. Z této perspektivy pak cenzura ve svém důsledku usiluje právě o „zpretrhání“ vzájemných sociálních vazeb zavádajících „živnou půdu“ kolektivnímu úsilí o prolomení systému kontroly.

3.3 Kontext, v němž se cenzura a propaganda objevuje

My, Evropané a vůbec západní svět, musí brát zřetel na to, že Asie jako taková má velmi odlišnou kulturu, jiné životní podmínky či jiné priority. Není tedy překvapující, že Asie, oblast s mimořádnou kulturní, sociální a politickou rozmanitostí, je domovem široké škály přístupů k politickým praktikám vedoucí k cenzuře internetu. ONI provedl v rámci daných zemí testování; a to v Afghánistánu, Číně, Indii, Malajsii, Myanmaru (Barma), Nepálu, Pákistánu, Singapuru, Jižní Koreji, Thajsku a Vietnamu. Afghánistán, Malajsie a Nepál nepoužívají technické filtrování, kde by realizovali politickou kontrolu, ale Čína, Myanmar a Vietnam spoléhají na všudypřítomné filtrování naplno a je pro ně tedy centrální platformou pro tvarování obyvatelstva, vzdělávání a vůbec vyjadřování směrem k veřejnosti.

Čína tedy vždy představovala do jisté míry „svět sám o sobě“ fyzicky (Velká Čínská zeď) i ideologicky (totalitní režim) izolovaný od okolní reality. Nicméně společenský vývoj, doprovázený pro moderní éru typickým procesem globalizace, bariérami, které Čínu uzavírají okolnímu světu, poněkud „otřásá“.

Můžeme tak zaznamenat, že v 90. letech 20. století dochází v Číně k otevření se světu, zejména v oblasti ekonomické a průmyslové. Západní mocnosti vidí potenciál ve stoupající ekonomické tendenci oblasti a do Číny jsou tak masově přesouvány kompletní výrobní technologie a postupy. Toto ekonomické uvolnění pomohlo Číně stát se jednou z nejsilnějších ekonomik světa a již v počátku 21. století jí umožnilo být aspirantem a stát se supervelmocí. Lidé sem cestují jako turisté, denně Čínu navštěvuje spousta byznysmenů a

obchodníků, pohybují se zde i novináři, sinologové a vědci i politici působící jako zahraniční velvyslanci. Ať je tedy Čína uzavřena ve svém skleníku jak chce, přece jen dochází do styku s mnoha lidmi zvenčí.

Po 20. století různých informačních embarg a deziluzí se tak na přelomu tisíciletí v souvislosti s modernizačními pokroky v informačních technologiích a pokročilými způsoby výměny informací skrze internet a online média dostává dosavadní způsob politického i ekonomického fungování Číny do období krize. Nová média vystupují do popředí již zavedených médií v drtivé většině všech odvětví a jako pole působnosti nezávislých, povětšinou amatérských novinářů a blogerů představují problém jak pro státní aparáty, tak pro podniky i samotné obyvatele. Pro Čínu to znamenalo vstup na rozcestí a nutnost rozhodnout se, jakým směrem se její kroky budou vyvíjet dál. Tato situace znamená pro Čínu střetnutí dvou zcela odlišných světů. Přičemž první představuje, pro Čínu zcela typickou, snahu o jednotnou zájmovou ideu a centralizaci společnosti jako jeden ze znaků nedemokratického režimu. Zatímco druhý aspekt se týká, pro Čínu značně revoluční představy, informační a ideové volnosti, kde ve vodách internetu jsou si všichni rovni.

3.4 Aktéři cenzury a propagandy v ČLR

Není žádným tajemstvím, že v zájmu „rozptýlení a pobavení“ čínských obyvatel vytvoří vybraní propagandisté skoro půl miliardy příspěvků na sociálních sítích ročně. Nejen, že se touto prací zabývá několik tisíců Číňanů, ale také existují roboti, kteří pomáhají danou kontrolu vykonávat svým živým kolegům. Na tyto tvůrce, či spíše poskytovatele internetového obsahu („internet content providers“) je tedy delegována určitá forma zodpovědnosti za podobu, respektive „čistotu“, čínského internetového prostoru. Nicméně v případě nedodržení cenzurních pokynů vlády jsou sankcionováni. Pakliže chce tedy daný web vyhovět požadavkům vládní cenzury, potřebuje v praxi soukromě zaměstnávat až 1000 takovýchto cenzorů (King, Pan a Roberts, 2013). Právě již zmiňovaný Gary King (2013), profesor z Harvardské university, společně s dalšími dvěma kolegy, vypracovali první podrobnou studii k danému tématu. Tento vědec vycházel z kvantitativních metod a analýz studii, která se přímo zabývají politickým a sociálním prostředím na čínském internetu. Právě pod jeho vedením světlo světa spatřil dokument: *Fifty Centy Party*, tedy tak zvaná *Skupina padesáti centů*. Název je jasně vypovídající, jedná se o osoby, které za symbolickou cenu 50 centů za jeden příspěvek obohacují čínský web. Množství jedinců zapojených v tomto systému se odhaduje asi na 250 – 300 000. Počet vyprodukovaných příspěvků se pohybuje

kolem 488 000 000 nových článků na sociálních sítích během 12 měsíců. To je stejně jako za den publikují všichni lidé přihlášení k Twitteru. A pozor, tito čínští přispěvatelé nejsou žádní nováčci a jejich praktika je naprosto překvapivá. Nejde o pomluvy či zesměšňování jiných zahraničních politik či ekonomiky, ale naopak se snaží co nejvíce skrýt vnitřní problémy Číny a to nějakými oslavnými články či chválou na vládnoucí stranu. A to přece dává smysl, rozptýlení pozornosti je daleko účinnější než protiútok argumenty. King a jeho tým postavili své závěry na uniklých záznamech e-mailů jednoho z krajských Úřadů pro internetovou propagandu z roku 2013 a 2014. Ve více než 2000 e-mailech našli nespočet příspěvků, které pak posloužily k identifikaci dalších propagandistických textů.

Navíc nelze opomenout, že na tomto programu kontroly participuje 20 až 50 tisíc internetových policistů (wang jing), přičemž jakýmsi maskoty „správného“ prohlížení internetu je dvojice policistů Jing-Jing a Dža-Čcha, a kontrolorů (wang guaban), kteří přesně nabádají, jak internet používat a co rozhodně nedělat. V Číně tedy oficiálně působí tzv. analytici internetových názorů, kteří jsou placeni buď ze státních peněz, nebo konkrétními společnostmi. Jejich práce spočívá v monitorování sociálních sítí a mikroblokovacích stránek, jehož výstupem jsou pak podrobné zprávy o chování uživatelů. Čínská vláda dokonce pro tyto kontrolory zavedla speciální výcvikové programy zaměřené na rozpoznání, analýzu a zpracování internetových příspěvků i řešení krizových situací (Mánert, 2013).

A to není vše, dokonce vznikla oslavná píseň na krásu “čistého” internetového prostředí v Číně. Možno shlédnout zde https://www.propublica.org/article/internet-censorship-we-will-sing-it-for-you?utm_source=et&utm_medium=email&utm_campaign=dailynewsletter&utm_content=&utm_name

3.5 Struktura cenzury a propagandy v ČLR

A či oko bdí nad neustálou kontrolou, cenzurou a nakonec vlastně i připravenou propagandou? Na vše dohlíží „Státní internetový úřad“, který se stará o úplný tok informací na internetu a to samozřejmě ve dne v noci. Vydává uživatelům i potřebné licence a registruje je, kontroluje jejich identitu. V Číně je celkem devět státem určených poskytovatelů internetu. Ti jsou spravováni hlavním poskytovatelem a vypínání internetu opravdu funguje (Janů, 2016). Naposledy proběhlo v roce 2014 kvůli Ramadánu, údajně aby nedošlo ke zvýšení napětí mezi kmeny Ujgurů – komunita v Číně, která se aktivně bouří proti čínské vládě (Kalivodová, 2009). Ale například v roce 2009 došlo k odpojení od internetu pro 22 000 000

lidí autonomní oblasti Sin-ťiang. A to ne na pár minut, ale na rovných deset měsíců, což platí za vůbec nejdelší a nejrozsáhlejší případ odpojení internetu v Číně. Regionální vláda se k tomuto kroku, následovanému velkou nevolí ústící v protesty, vyjádřila s odůvodněním realizace tohoto opatření ve prospěch zajištění stability, ekonomického rozvoje a potřeb etnik tohoto autonomního regionu (Wong, 2010)

Pod zmíněný státní internetový úřad samozřejmě spadají další menší jednotky, které se soustředí na data proudící sítě. Můžeme je nazvat Státním úřadem informací, který se dále dělí na Úřad pro správu kyberprostoru. Samotný prezident stojí potom v čele organizace *Central Leading Group for Internet Security and Informatization*. Tento institut spravuje a řídí a kontroluje téměř vše, co by mohlo narušovat „čistý a morální“ čínský internet. Takže všechny informace směřující zvenčí dovnitř, přičemž i informace z Googlu jsou monitorovány. Seznam blokových stránek, které spadají mezi 1 000 největších webů podle žebříčku Alexa najdeme na Greatfire.org – aktuálně jich je 169 a spadá sem třeba Wordpress, Soundcloud, Flickr, Youtube a samozřejmě většina služeb Googlu a Facebooku.

Za zajištění propagandy je zodpovědné oddělení CCPPD (Publicity Department of the Communist Party of China) coby interní divize CPC (Communist Party of China), které není považováno za formální součást čínské vlády. Tento institut má charakter systému šíření informací uplatňujícího se ve vztahu k ideologickým otázkám a záležitostem a sehrává tak klíčovou roli v souvislosti s kontrolou a cenzurou čínských médií (Brady, 2008).

3.6 Cílová skupina uživatelů internetu v ČLR

Abychom byli schopni pochopit specifika a potenciál cenzury a propagandy internetu v ČLR, je nezbytné projít data, která nám pomohou zmapovat počet připojení k internetu zájmové skupiny obyvatelstva i jejich nejčastěji prováděné úkony na internetu.

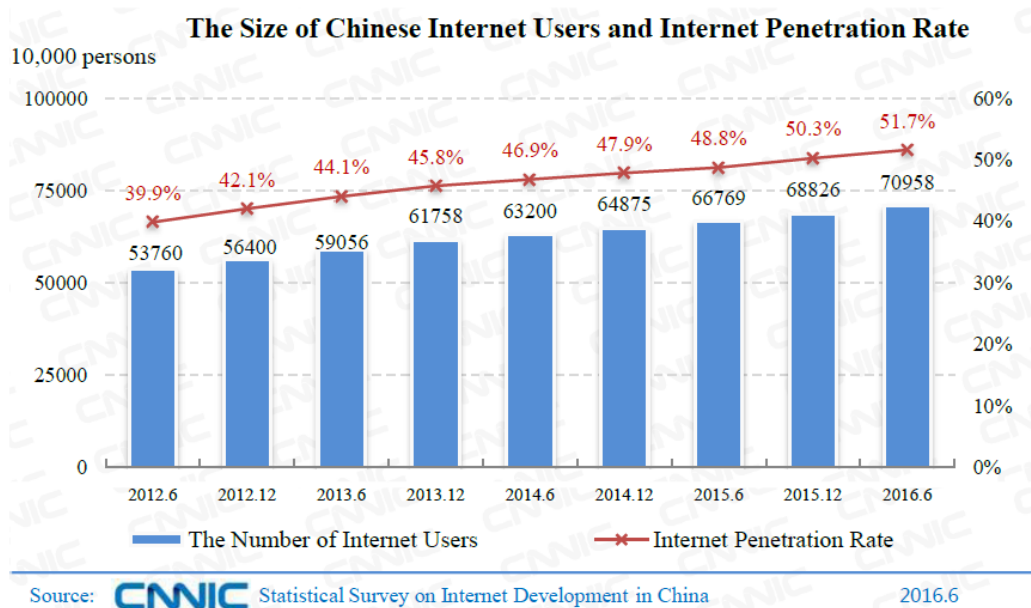
Kapitola bude pracovat s grafy a obrázky, které nám pomohou pochopit rozsah, jaký internet obsáhne, co do počtu obyvatelstva a rovněž, jaké skupiny lidí, v jakém věku, či z jakého místa se k internetu dostávají. Zdrojem těchto kvantitativních dat byl dokument *Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016)*.

V červnu loňského roku (2016) měla Čína zpřístupněno kolem 4.54 milionu webových stránek, přičemž každoroční nárůst se pohybuje kolem 7%.

Obr. 6: Počet webových stránek v Číně

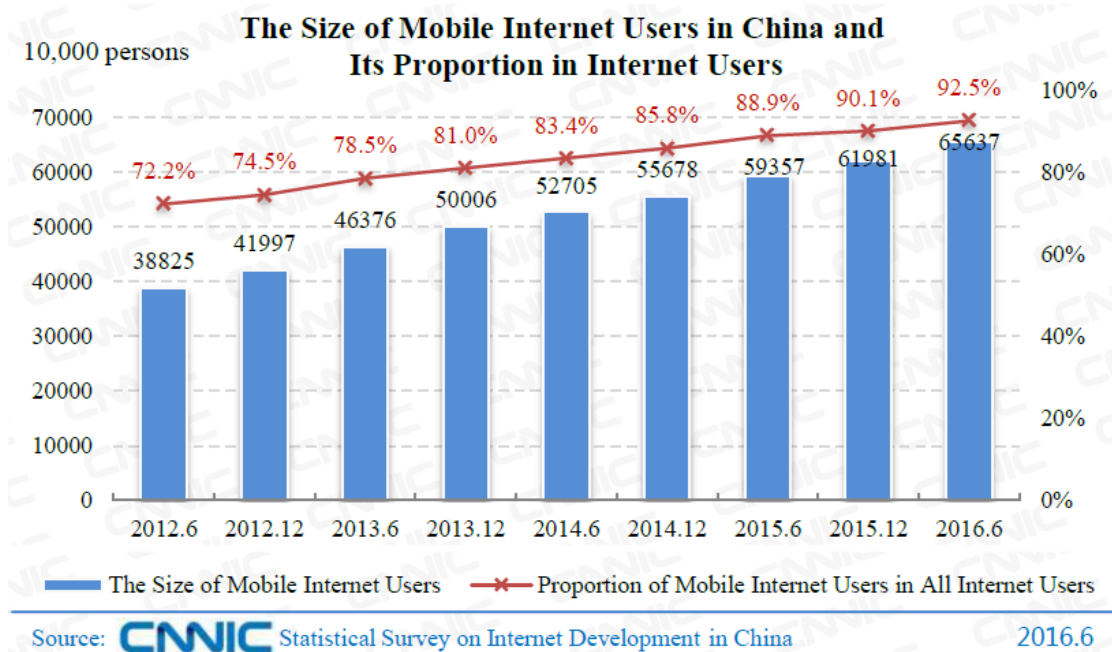
Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 16

Obr. 7: Počet uživatelů internet v Číně a internetová penetrace (měřítko je po 10 000)

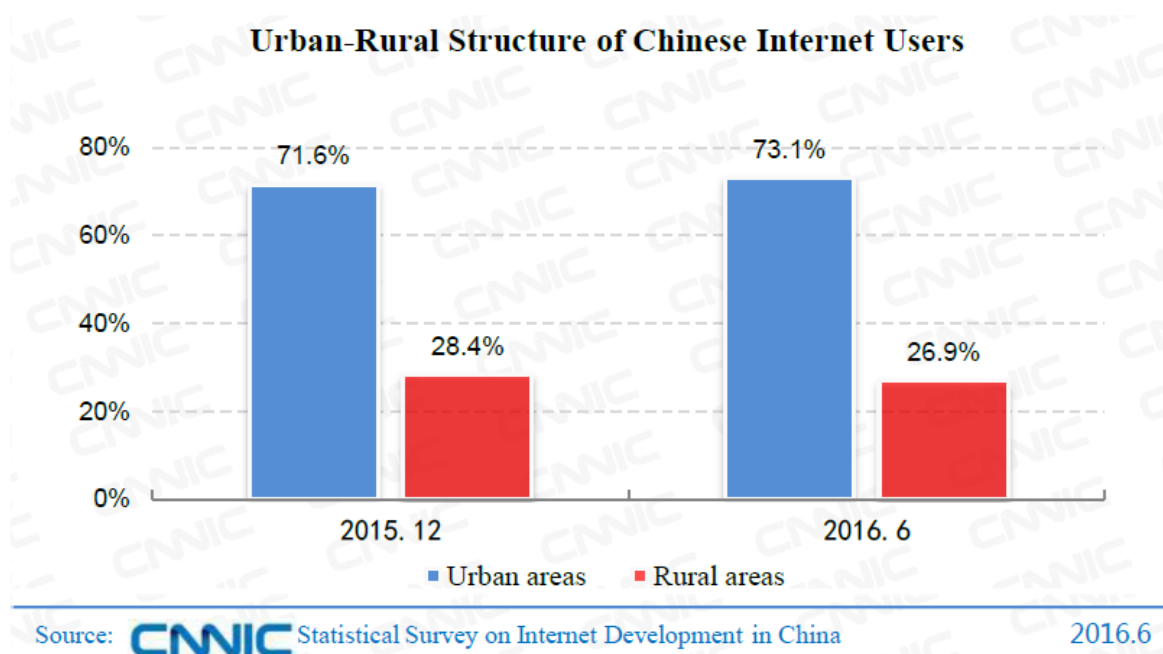
Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 20

Samozřejmě, že se lidé v Číně nepřipojují pouze z pevných zařízení, ale používají také mobilní telefony, které jsou vzhledem k době oblíbené hlavně u mladší generace, a tak přístup na internet z mobilních telefonů rychle roste.

Obr. 8: Počet uživatelů internet přes mobilní zařízení v porovnání s klasickým užití z počítače.

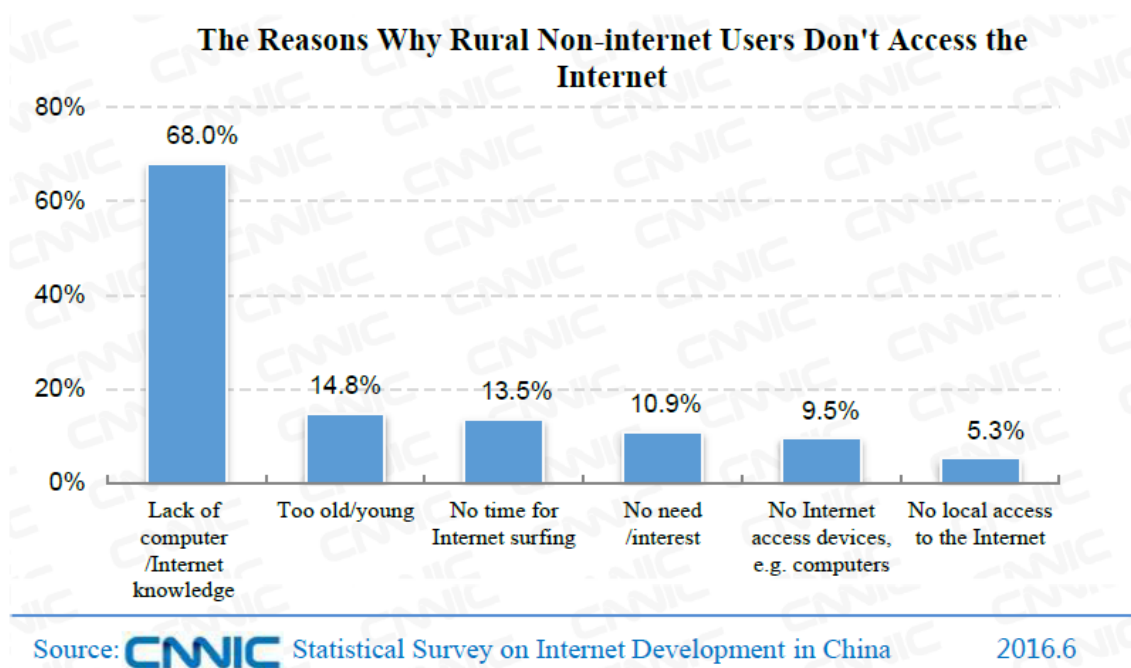
Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 21

Obr. 9: Uživatelé internet žijící ve městě a na vesnici

Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 22

Zajímavé je i rozdělení obyvatel dle jejich umístění, tedy na vesnicích je samozřejmě připojení k internetu komplikovanější a také zde lidé nemají kvůli například péči o hospodářství čas surfovat na internetu, k tomu také přispívá vyšší věk obyvatel žijících na vesnici, neboť právě starší občané vyhledávají klid a internet ke svému životu nepotřebují, jak ukazuje i obrázek níže. Naopak uživatelé z měst naplno využívají vynálezu internetu a tráví na něm mnoho času.

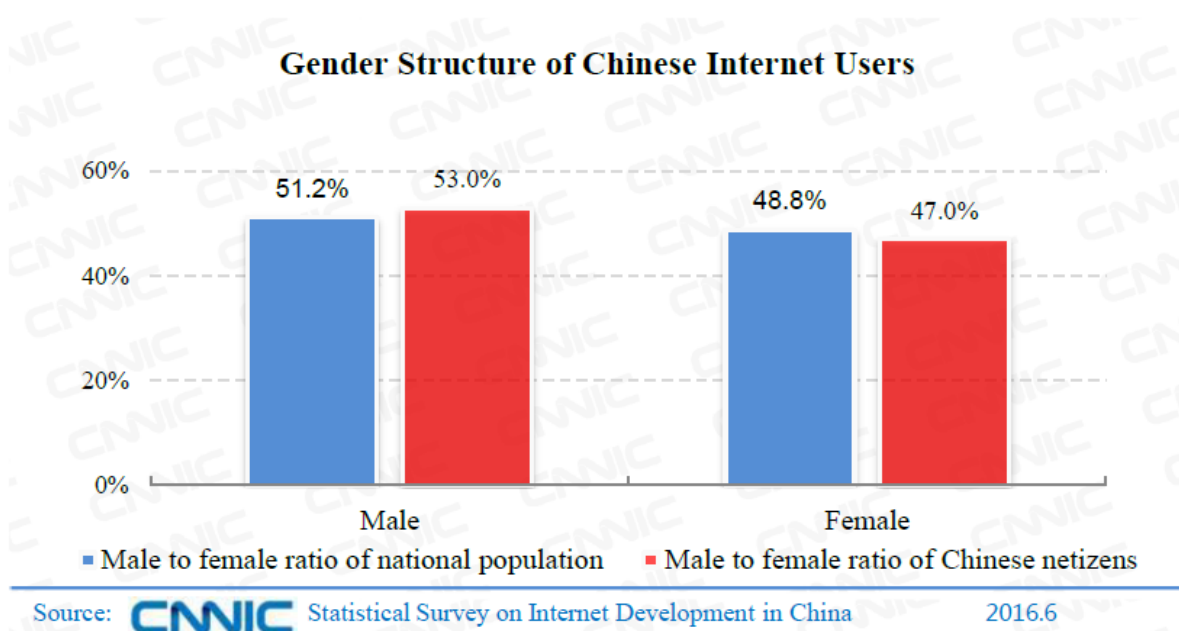

Obr. 10: Důvody, proč lidé na vesnici neuvžívají internet

Přesné data k obrázku: 68% nemá počítač nebo znalosti na použití počítače, 14,8% je příliš starých nebo mladých k používání internetu, 13,5 nemá čas po internetu surfovat, 10,9% nejeví o toto médium zájem, 9,5% nemá přístup k internetu díky zařízení, a 5,3% nemá lokální přístup k internetu.

Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 24

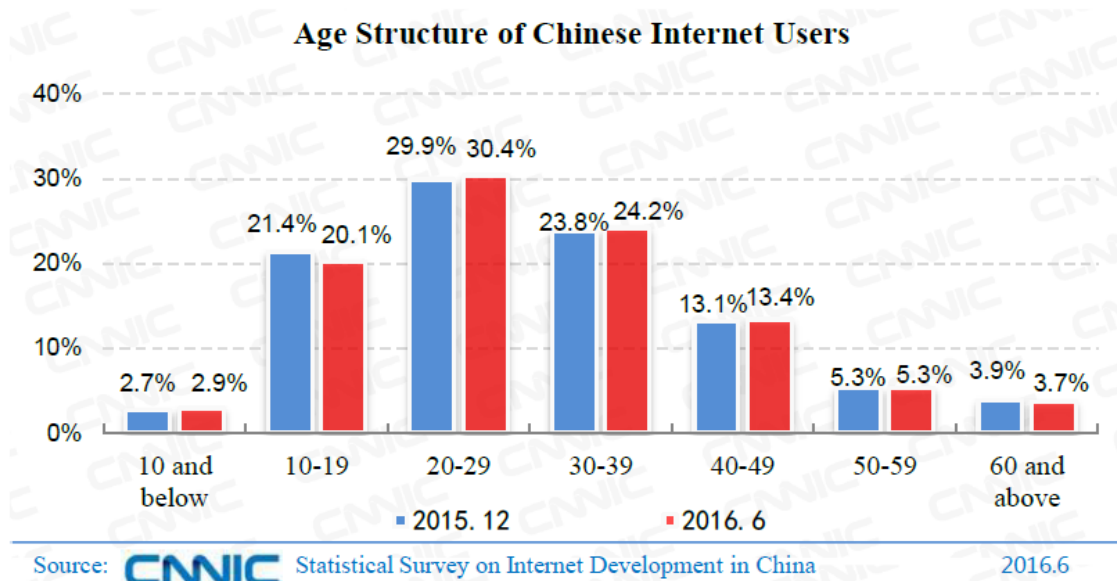
Mezi klasická rozdělení uživatelů patří i genderové dělení, tedy podle pohlaví, což se zdá být v podstatě vyrovnané. Internet tedy užívají ve stejném množství jak ženy, tak muži. A to i v porovnání s mezinárodním měřítkem, kde jsou rozdíly v řádu kolem 1 – 2 %.

Obr. 11: Struktura pohlaví muži versus ženy v mezinárodním měřítku a u čínských uživatelů/ uživatelék (modrá zahraničí, červená ČLR)

Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 24

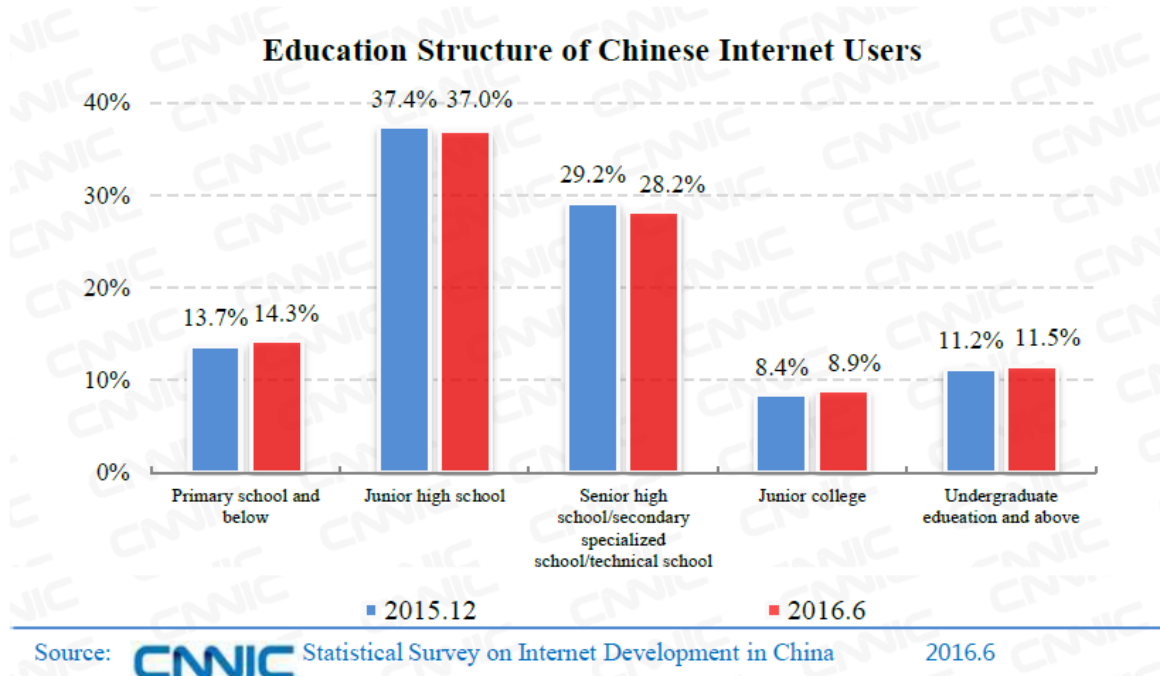
Dalším častým statistickým údajem bývá věkové rozložení obyvatelstva a ani v tomto případě nezapomeneme uvést jeho rozložení v souvislosti s užitím internetu v Číně. Jednoznačně vede věková skupina 20 – 29 let a nezaostává ani věk 30 – 39 let či teenageři. Další poměrně silnou skupinou jsou lidé ve věku 40 – 49 let.

Obr. 12 : Věková struktura obyvatelstva Číny užívající internet

Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 25

Vzdělání obyvatelstva užívající internet také hraje svou roli a také to posléze souvisí s volným časem a věkem, a pohybem na sociálních sítích, což je spíše doménou mladé generace. Jak je z grafu vidět, hlavně se jedná o středoškoláky mladšího věku, posléze starší středoškoláky, potom děti na základní škole a mladší děti předškolního věku. Mezi další uživatele internetu patří i lidé s vysokoškolským vzděláním, kteří jej využívají pro svoji práci i zábavu.

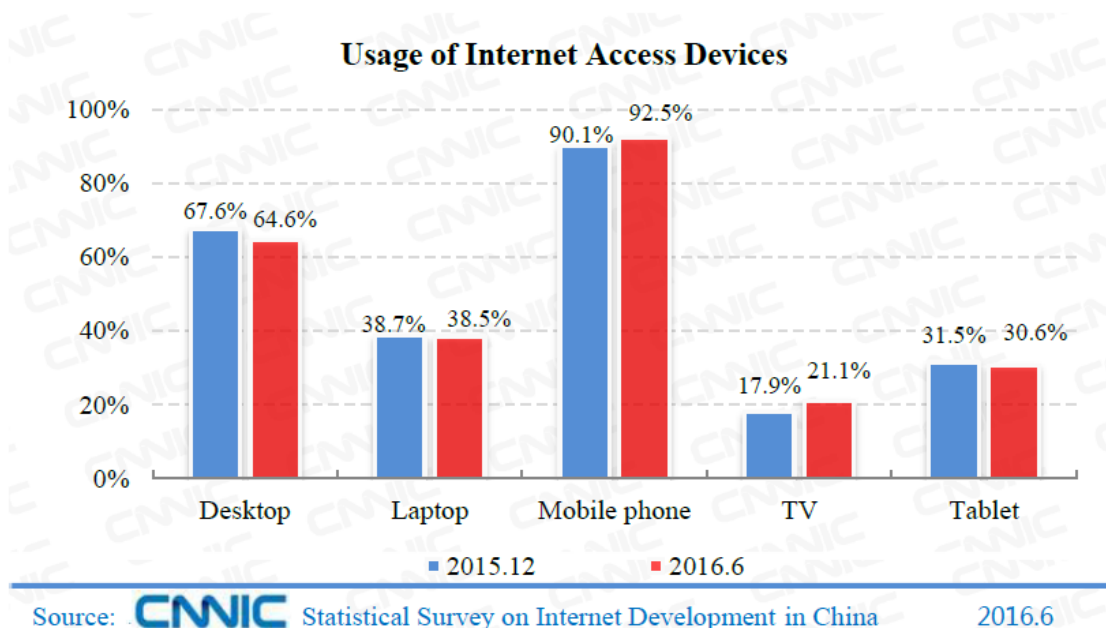

Obr. 13: Struktura vzdělání lidí připojených k internetu

Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 25

Také samozřejmě záleží na zařízení, z kterého se k internetu lidé připojují. V Číně je v oblibě mobil, klasické PC a notebook. Dále svou roli sehrává i televize či tablet.

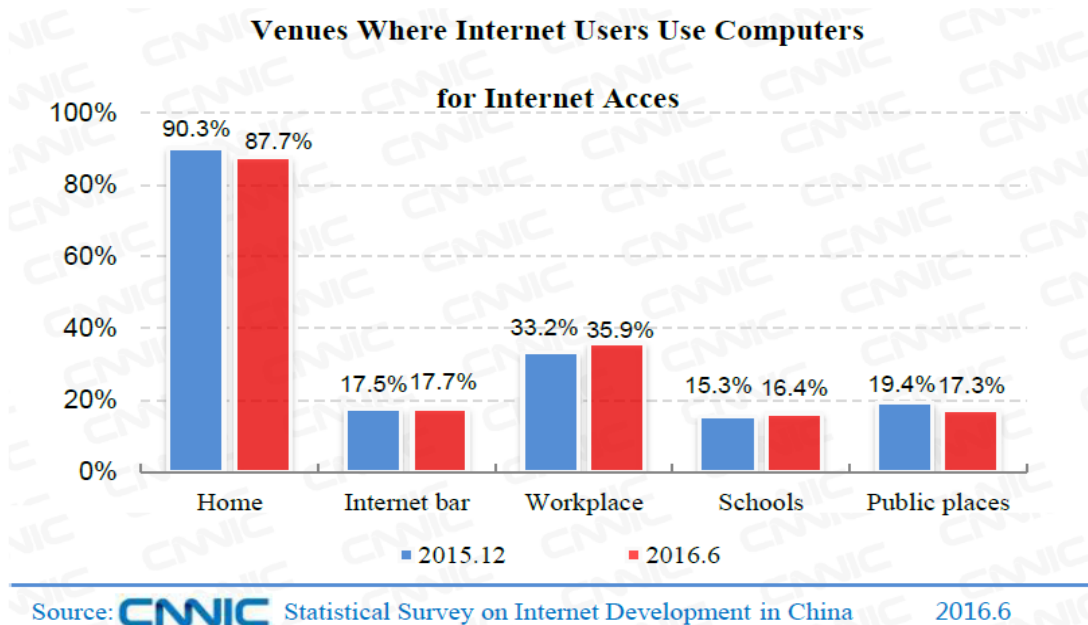

Obr. 14: Zařízení k připojení k internetu, které je často užíváno

Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 29

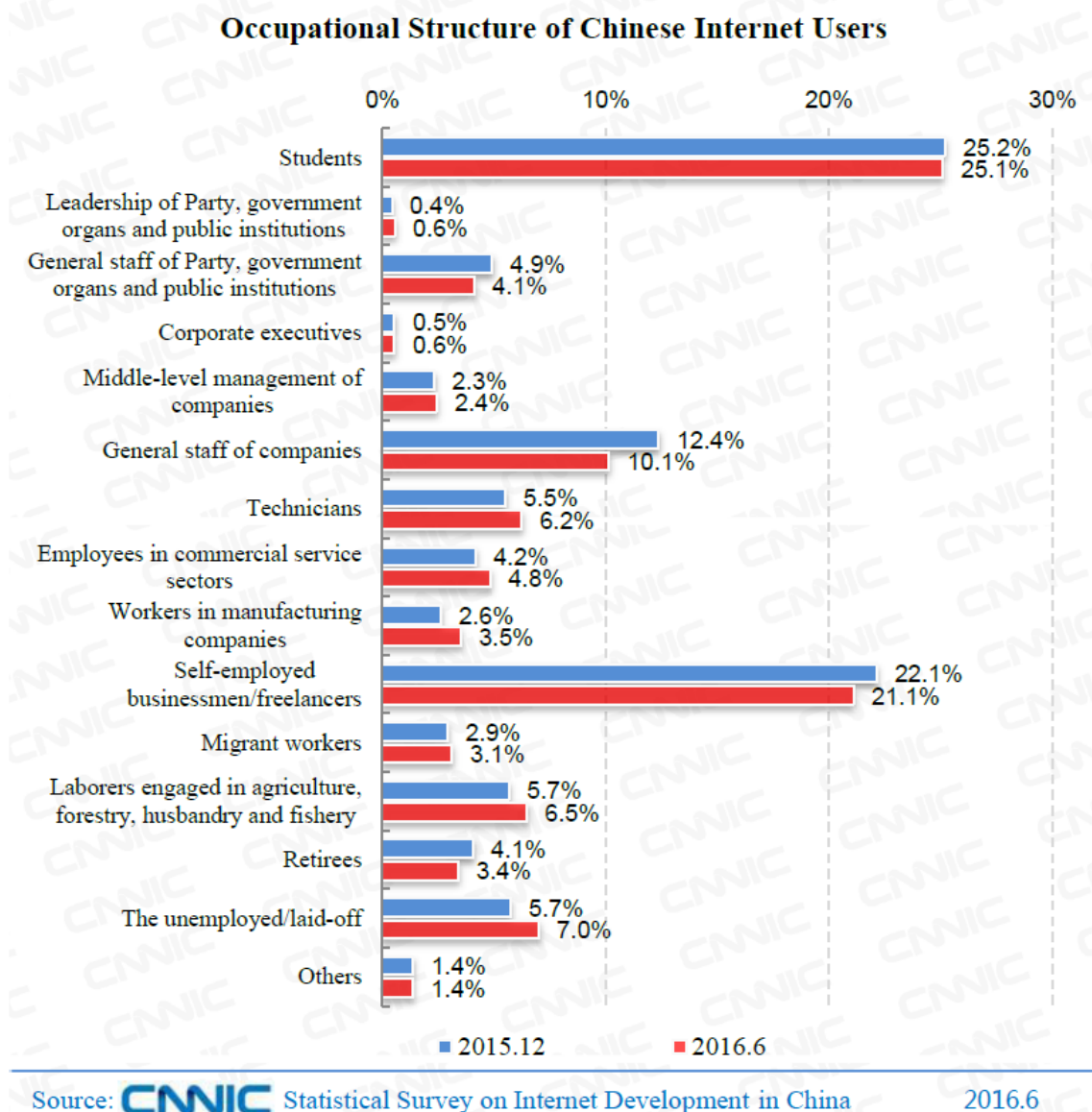
Dalším zajímavým faktem je, odkud se lidé nejčastěji k internetu připojují. Klasickým prostředím bývají domácnosti a práce, dále to jsou internetová kavárna, škola a jiná veřejná místa.

Obr. 15: Místa připojení k internetu, která jsou nejčastěji využívána

Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 30

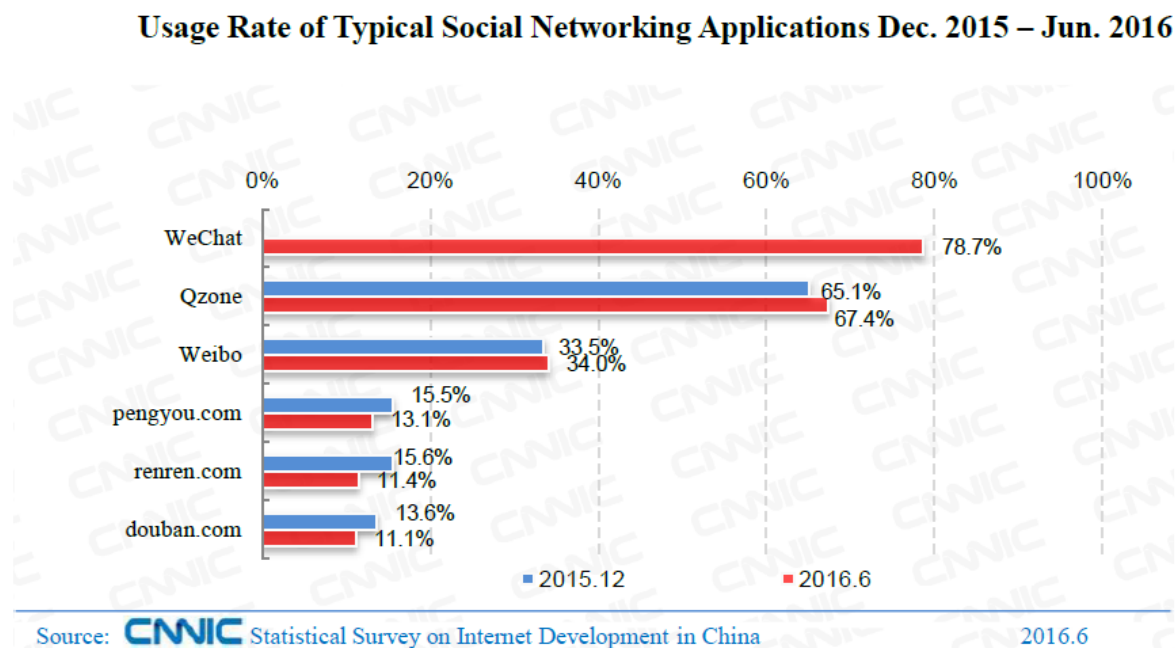
Podle zaměstnání a vůbec pracovních pozic se nejčastěji k internetu připojují studenti podnikatelé, byznysmeni, šéfové firem, vládní úředníci a také nezaměstnaní, kteří zde hledají práci.

Obr. 16: Připojení uživatelé k internetu dle zaměstnání

Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 27

Obrázek č. 19 poukazuje na povolené sociální sítě. Pomalu se zapomíná na Facebook či Twitter. Evidentní novinkou je naopak WeChat, který také udržuje svou vedoucí pozici.

Obr. 17: Sociální sítě užívané v Číně

Zdroj: Statistical Report on Internet Development/ Information Center CNNIC (July 2016), s. 43

Na základě prezentovaných údajů lze konstatovat, že internet se stal pro čínské obyvatele různého věku, pohlaví i profesí v současné době, jež poskytuje mnoho možností k online připojení, běžnou součástí jejich každodenního života, která tak může ve velké míře ovlivnit jejich vnímání reality. Z tohoto důvodu skýtá internetový prostor značný potenciál pro restriktivní opatření cenzury a šíření propagandy mezi masou lidí.

3.7 Technické nástroje kontroly internetu v ČLR

Využití moderních informačních technologií v Číně otevřelo nové možnosti kontroly a poskytlo sofistikovanější nástroje cenzury. V nedávné době Čína odstartovala projekt Super Firewall, který posunul kontrolu internetu ještě o kus výše, takže nejen, že se blokuje Google, ale také VPN a další spojovací kanály, takže je vlastně Čína opravdu chráněna před internetem a uzavřena světu (Stejskal, 2015).

3.7.1 Google a sociální sítě pod dohledem “Super Firewall”

Znepokojený režim nenechal internetovou svobodu růst nekontrolovaně a přijal nechvalně známé opatření nazvané „Great Firewall of China“. Nyní už platí nové nařízení takzvaný Super Firewall, čímž dochází k zablokování Googlu a všech souvisejících internetových služeb. Vyhledávač Google, Google+, G-mail, Google Earth, Google Maps, Panoramio, Picassa, Google Cloud Platform a všechny ostatní internetové aplikace, které jsou na Google napojené, jsou nyní v Číně zcela nedostupné a cizinci si k jejich dočasnému povolení shánějí speciální licence. Nedostupné jsou i Apple Mail nebo Microsoft Outlook, a přehled všech omezení je samozřejmě nemožné zde obsáhnout. Dalo by se říci, že funkční je ještě Yahoo-mail, ovšem i nad ním se stahují mraky. Na ostatních možných připojeních je velmi slabá angličtina, a tak je pro turistu nemožné se zde nějak vypořádat s možností spojení (Stejskal, 2015). Čína je tedy pod dohledem Super Firewall a je jen otázkou času, kdy se přejde ještě na vyšší kalibr.

Mechanismus cenzury Googlu přibližuje následující obrázek, z kterého je patrné, jak jsou blokovány stránky z Googlu, přitom samotný Google.com blokován není.

CENSORSHIP OF GOOGLE SITES IN CHINA

Here's an overview of services offered by Google and whether they are blocked in China. As you can see, though <http://www.google.com> is not blocked, many of their other websites are. Also check out our overview of blocked [Google Searches](#).

Title	Tested Since	Censored*	Tags
ads.google.com	Sep 2015	100%	Blocked, Google Sites, URLs
adsense.google.com	Apr 2015	100%	Blocked, Google Sites, URLs
adx.google.com	Sep 2015	100%	Blocked, Google Sites, URLs
analytics.google.com	Apr 2012	100%	Blocked, Google Sites, URLs
api.google.com	Sep 2015	100%	Blocked, Google Sites, URLs
apis.google.com	Oct 2012	100%	Blocked, Google Sites, URLs
appengine.google.com	May 2012	100%	Blocked, Google Sites, URLs
apps.google.com	Jul 2015	100%	Blocked, Google Sites, URLs
books.google.com	Mar 2014	100%	Blocked, Google Sites, URLs
calendar.google.com	Jul 2012	100%	Blocked, Google Sites, URLs
chrome.google.com	Nov 2012	100%	Blocked, Google Sites, URLs
classroom.google.com	Sep 2015	100%	Blocked, Google Sites, URLs
clients1.google.com	Nov 2012	100%	Blocked, Google Sites, URLs
clients2.google.com	Jun 2015	100%	Blocked, Google Sites, URLs
cloud.google.com	Jun 2014	100%	Blocked, Google Sites, URLs
code.google.com	Dec 2011	100%	Blocked, Google Sites, URLs
cse.google.com	Jan 2016	100%	Blocked, Google Sites, URLs
developer.google.com	Feb 2014	100%	Blocked, Google Sites, URLs
ditu.google.com	Jun 2012	100%	Blocked, Google Sites, URLs
dl-ssl.google.com	Oct 2012	100%	Blocked, Google Sites, URLs

Obr. 18 : Ukázka blokace některých stránek Googlu, které obdrží surfující po čínském internetu

Zdroj: Censorship of Google Sites in China. *Greatfire.org* [online]. Dostupné z: <https://en.greatfire.org/search/google-sites>

3.7.2 Problematika kybernetických poraden

Dalším prvkem online problematiky jsou tzv. kyber porady, které se podobají fyzickým pracovním schůzkám s tím, že mají politicky důležité implikace. V první řadě představují autonomní shromáždění, která přirozeně vznikají zdola nahoru. Jako konkrétní příklad lze uvést situaci, kdy byla na internetovém portálu „postovaná“ atraktivní dvacetiletá žena Guo Meimei. I když se chlubila vlastnictvím drahých kabelek a automobilů, Guo tvrdila, že je „obchodní generální manažerkou“ čínského Červeného kříže (označovaného deníkem New York Times v roce 2011 za „vládní organizaci s nejširším zásahem charitativních činností v zemi“). Poté, co se tento příběh objevený uživateli internetu začal šířit internetem,

čínské oficiální sdělovací prostředky zahájily o daném taktéž diskusi s přesahem pozornosti mezinárodních médií. Uživatelé internetu nejen, že rozbili daný příběh, ale nasměřovali na něj pozornost veřejnosti. Jak se daný příběh rychle rozšířil, stejně tak rychle o něj zájem opadnul, a je tak tudíž těžké říci, zda po sobě trvale zanechal stopu v tzv. kybernetické organizaci (Journal of Democracy, Volume 22, Number 2, 2011).

3.7.3 Golden Shield coby speciální technika maximalizující účinnost

Jedná se o nedílnou součást již zmiňovaného Great Firewall, nyní nově Super Firewall. Projekt Golden Shield byl plánován již v roce 1997, tedy při vtrhnutí internetu do Číny, ale k jeho plnému zavedení došlo až v roce 2003. Projekt je provozován čínskou vládou, konkrétně Ministerstvem veřejné bezpečnosti. Čínský internetový provoz je právě tímto štítem oddělen od zbytku světa, je tedy opravdu chráněn Velkou čínskou zdí. A nutno říci, že i zahraniční turisté začali v Číně užívat nový výraz Golden Cage, ono opravdu se budeme cítit jako ve zlaté kleci. Zahraniční turisté a byznysmeni žijí často ve zlaté internetové kleci v hotelových, a dokonce i některých letištních halách. Wi-fi připojení od Googlu je zde naprosto běžné a dostupné. Využívá se přitom uzavřené virtuální připojení, takzvaná VPN, přes Hongkong. Ten je sice již pod čínskou správou, ale udržuje si neustále své zvláštní místo. I proto je častým sídlem novinářů a podnikatelů.

Soukromé VPN pro Evropu nebo další západ jako USA se dají používat i v čínských sítích, vždy si ale docela dost připlatíme. Je to z důvodu ochrany zdejšího obyvatelstva, tedy aby se k tomuto druhu internetu nedostal nikdo zevnitř. Stále častěji se přitom mluví o tom, že pevná ruka cenzorů není ani tak vedena komunistickou stranou, ale právě z kapitalismu. Blokování služeb jako je právě Facebook fakticky chrání domácí trh.

Čína využívá následující techniky pro cenzuru:

- podvržení DNS záznamů

“DNS záznamy - (Domain Name System) je hierarchický systém doménových jmen, který je realizován servery DNS a protokolem jména "Kubí Ruml", kterým si vyměňují informace. Jeho hlavním úkolem a příčinou vzniku jsou vzájemné převody doménových jmen a IP adres uzlů sítě. Později ale přibral další funkce (např. pro elektronickou poštu či IP telefonu) a slouží dnes de facto jako distribuovaná databáze síťových informací.“

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Domain_Name_System

- blokování IP adres
- filtrování URL adres
- přerušení TCP spojení

“Transmission Control Protocol (TCP) je nejpoužívanějším protokolem transportní vrstvy v sadě protokolů TCP/IP používaných v síti Internet. Použitím TCP mohou aplikace na počítačích propojených do sítě vytvořit mezi sebou spojení, přes které mohou obousměrně přenášet data. Protokol garantuje spolehlivé doručování a doručování ve správném pořadí. TCP také umožňuje rozlišovat a rozdělovat data pro více aplikací (například webový server a emailový server) běžících na stejném počítači.”

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Transmission_Control_Protocol

Tato země má také zaveden tzv. Blacklist, tedy slova, která jsou okamžitě blokována:

- freedom
- dalai lama
- renminbao
- falun
- falungong
- munghui
- freetibet
- tiananmen
- great firewall
- nytimes a další

Podívejme se teď blíže na přesnější postup čínských úřadů v blokaci internetu. Pro snadnější znázornění jsem použil obrázky z knihy od Ronalda Deiberta; *Access denied: the practice and policy of global Internet filtering (2008)*. Pro srovnání s informacemi, které byly výše uvedeny od Freedom House co do kontrolování internet, si ukažme tabulku právě od Deiberta. Informace se shodují a ukazují opět na velkou kontrolu v rámci sledované Číny.

	Political	Social	Conflict and security	Internet tools
Azerbaijan	●	—	—	—
Bahrain	●●	●	—	●
Belarus	○	○	—	—
China	●●●	●●	●●●	●●
Ethiopia	●●	●	●	●
India	—	—	●	●
Iran	●●●	●●●	●●	●●●
Jordan	●	—	—	—
Kazakhstan	○	—	—	—
Libya	●●	—	—	—
Morocco	—	—	●	●
Myanmar	●●●	●●	●●	●●
Oman	—	●●●	—	●●
Pakistan	●	●●	●●●	●
Saudi Arabia	●●	●●●	●	●●
Singapore	—	●	—	—
South Korea	—	●	●●●	—
Sudan	—	●●●	—	●●
Syria	●●●	●	●	●●
Tajikistan	●	—	—	—
Thailand	●	●●	—	●
Tunisia	●●●	●●●	●	●●
United Arab Emirates	●	●●●	●	●●
Uzbekistan	●●	●	—	●
Vietnam	●●●	●	—	●●
Yemen	●	●●●	●	●●

●●● Pervasive filtering; ●● Substantial filtering; ● Selective filtering; ○ Suspected filtering; — No evidence of filtering.

Obr. 19: Výběr nejsledovanějších zemí z hlediska kontroly internet.

Zdroj: DEIBERT, Ronald. Access denied: the practice and policy of global Internet filtering. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2008, s. 19 Information revolution & global politics. ISBN 978-0-262-54196-1.

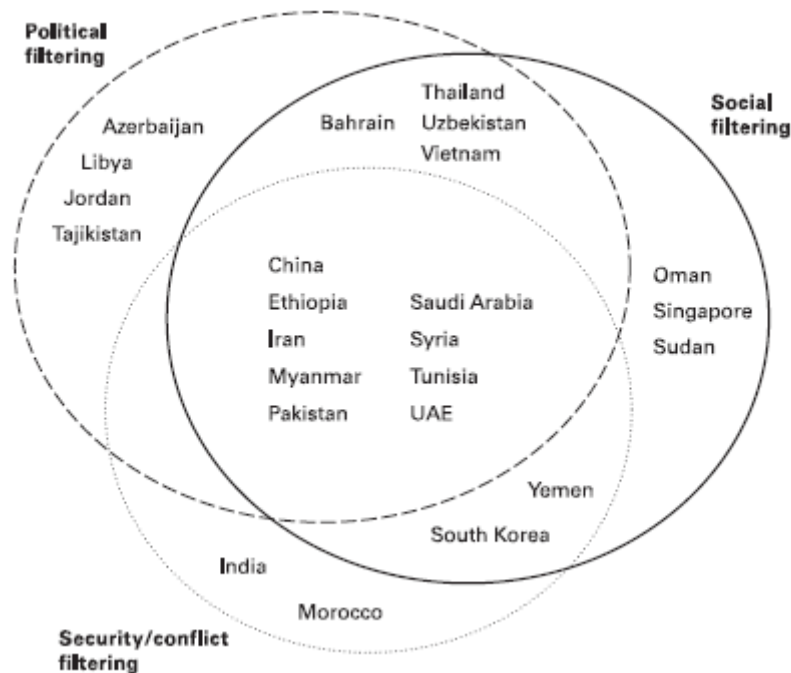
Hodnocení je provedeno dle černých puntíků, kde tři puntíky znamenají plnou filtraci, dva filtraci velké části obsahu, jeden znamená filtraci na vybraných položkách, prázdný puntík - zde se dá filtraci předpokládat a pomlčka znamená, že k dané zemi neexistuje důkaz nebo o ní nevíme.

Čína je tedy absolutně kontrolována z hlediska filtrace a cenzury informací na poli politickém, vzniklých konfliktů a obrany jak doma, tak na mezinárodní scéně. Velká část filtrace probíhá i v sociální oblasti a nástrojích internetu, takže jak již bylo zmíněno např.,

Google je výrazně omezen, nepodíváme se na YouTube, nepoužijeme Facebook ani Twitter, nepodíváme se na emaily na Gmail ani Outlooku.

Jednoduše a jasně to zobrazuje následující obrázek s množinami, kde je ukázána právě filtrace informací ve všech směrech a to právě v nejvíce kontrolovaných státech.

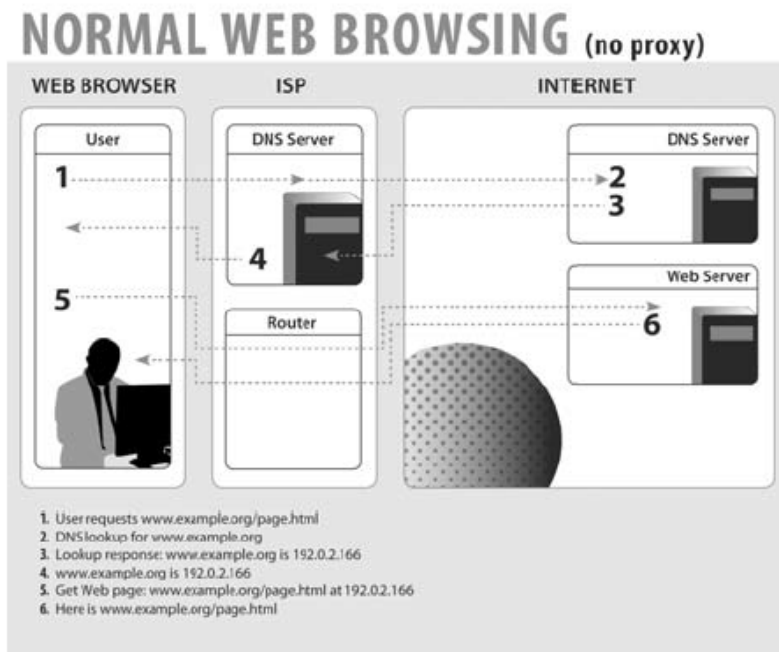

Obr. 20: Politická, sociální a ochranná filtrace v rámci některých zemí světa

Zdroj: DEIBERT, Ronald. Access denied: the practice and policy of global Internet filtering. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2008, s. 26 Information revolution & global politics. ISBN 978-0-262-54196-1.

Jak se tedy Číně daří vylovit z tak obrovského moře informací ty, které jsou “závadné”. A co je tedy ten slavný Golden Shield, který je součástí Super Firewallu?

Obrázek níže nám ukazuje, jak je stahována webová stránka se svým obsahem (bez proxy serveru – zařízení, která nám pomáhá se připojit mezi naším klientským počítačem a cílovým webserverem). V první fázi jde o vyhledávání DNS (kroky 1-4), jak je uvedeno v obrázku, kde se uživatel nejdříve připojuje k DNS poskytovateli, který jej pak připojí k DNS webového serveru. Server zjistit IP adresu požadovaného doménového jména - „www.example.com.“ Určí se IP adresa, vytvoří se spojení k webovému serveru a požadované webové stránky - „page.html“ – což jsou kroky (kroky 5-6).

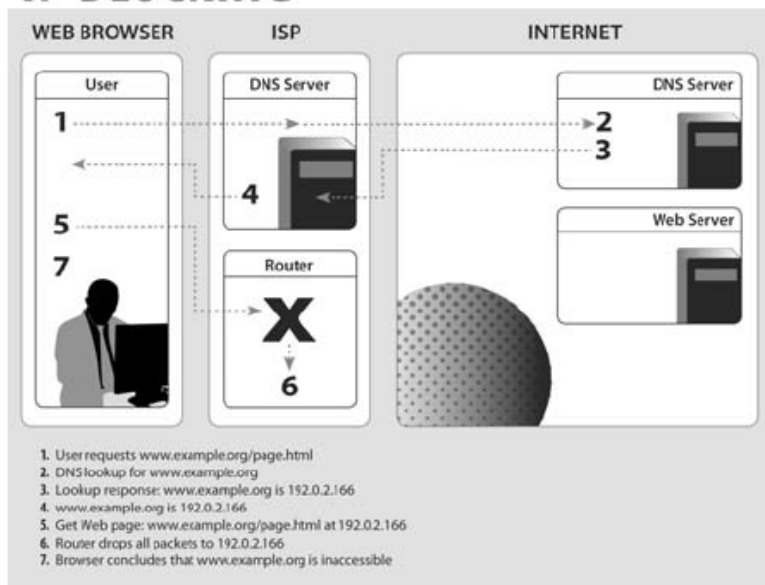
Obr. 21: Normální webové připojení / bez proxy server

Zdroj: DEIBERT, Ronald. Access denied: the practice and policy of global Internet filtering. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2008, s. 58 Information revolution & global politics. ISBN 978-0-262-54196-1

Cíle nasazení mechanismu filtrace se samozřejmě liší a to v závislosti na motivaci dané organizace. Může se jednat o filtraci konkrétních webových stránek nebo klidně dojít k filtraci celého obsahu internetu. Volba mechanismu bude také záviset na tom, jak moc je daná organizace motivována, jaké jsou její cíle, čeho chce filtrace dosáhnout, kolik lidí má určeno pro provádění filtrování a samozřejmě na finančních prostředcích, které chce do tohoto mechanismu vložit.

Další obrázek ukazuje právě blokaci IP adresy. Všimněme si, že i když je blokováno vedeno pouze na kontrolu jedné IP adresy, všechny další co sdílejí informace s touto adresou, jsou blokovány také, ačkoli se soustředilo právě jen na jednu.

IP BLOCKING

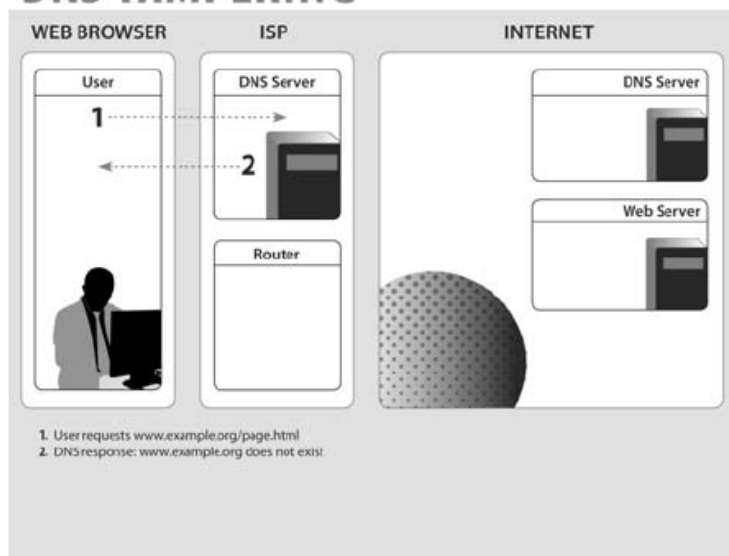

Obr. 22: Blokace IP adresy

Zdroj: Zdroj: DEIBERT, Ronald. Access denied: the practice and policy of global Internet filtering. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2008, s. 60 Information revolution & global politics. ISBN 978-0-262-54196-1

Dále existuje ještě další možnost blokování a to je DNS Tampering, kde nedochází k blokaci IP adresy, ale používání názvů domén. Je zde tedy vytvořen seznam zakázaných domén, ke kterým se daný uživatel nebude moci připojit. Uživatel tedy žádost o stránku ještě ani nevyšle, ale již je zablokován.

DNS TAMPERING

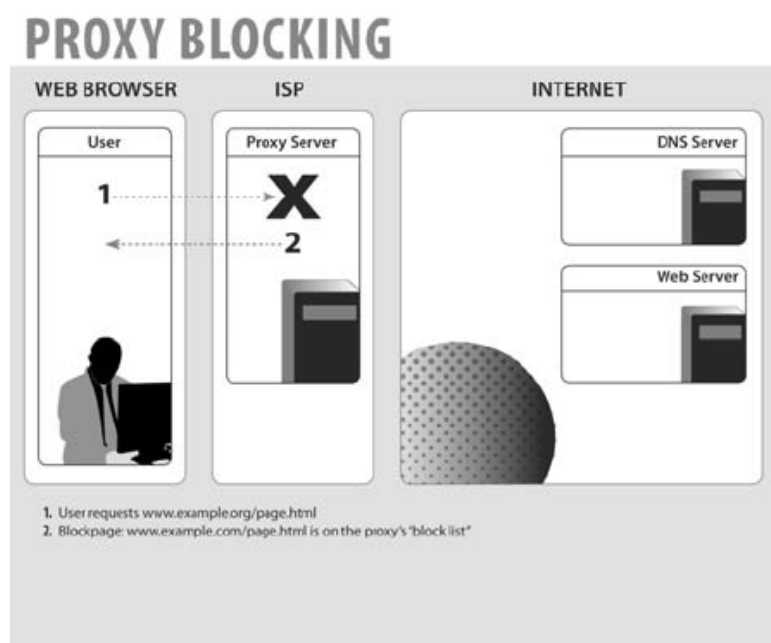

Obr. 23: DNS Tampering – hierarchický systém doménových jmen

Zdroj: DEIBERT, Ronald. Access denied: the practice and policy of global Internet filtering. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2008, s. 61 Information revolution & global politics. ISBN 978-0-262-54196-1

Podívejme se ještě na blokování stránek s využitím proxy serveru. Užití HTTP nejen zvyšuje výkon ale také je velkým pomocníkem v blokování webů. Proxy rozhodne, zda by měly být povoleny žádosti o webové stránky, a pokud ano, odešle požadavek na webový server hosting pro zobrazení požadovaného obsahu. Mohou být tedy filtrovány i jednotlivé webové stránky, nejen celé webové servery nebo domény. Což tvoří výborný selektivní nástroj.

Obrázek níže ukazuje, jak se aplikuje filtrování HTTP proxy serverem.

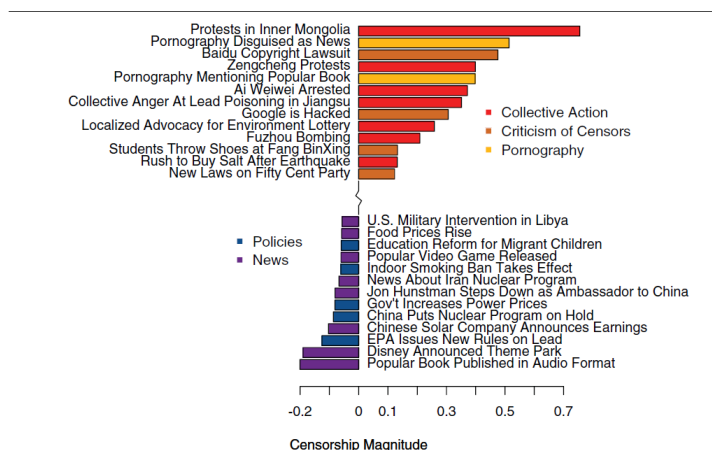

Obr. 24: Blokování stránek za využití proxy server

Zdroj: DEIBERT, Ronald. Access denied: the practice and policy of global Internet filtering. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2008, s. 63 Information revolution & global politics. ISBN 978-0-262-54196-1

Podívejme se na další obrázek, kde je jasně vidět, jaké události byly plně cenzurovány a obyvatelstvo o nich buď nemělo vůbec vědět, nebo se dostali pouze ke strohým nic neříkajícím informacím. Jedná se o protesty v Mongolsku, problémy a politické převraty v

zahraničí, změny práva, konflikty vyvolané studenty s protivládním charakterem a další blokace literatury. Mezi zakázané patří i pornografie a různé živelné pohromy. Je tedy jasně potvrzeno, že Čína opravdu výrazně filtruje jak politické změny v zahraničí, v mezinárodním obchodě, různé převraty a změny, tak se snaží kontrolovat pohyb komunikace mezi svým obyvatelstvem na všech úrovních, tedy od klasické soukromé komunikace po knihy, noviny, filmy, seriály, hudba a další. Naopak žádané a dobré jsou zprávy, které vynášejí Čínu na technologickou výši, podařené pokusy, vítězství Číny ve sportu, různých znalostních soutěžích, úspěchy studentů ve jménu presidenta a vlády a povoleny jsou i neutrální zprávy, které nemají nijak podstatný charakter a patří spíše k zábavnému a odpočinkovému čtení. Jako nově otevřený Disney Park, vzdělávací reforma, nové postupy na školách, pokles cen či zvýšení cen některé komodity ve světě a slavný výzkumný nukleární čínský program atd. Mezi nejvíce blokované stránky zařazuje Čína nabádání ke kolektivním akcím, tedy sdružování obyvatel, které by mohlo vést až k převratu. Dále je pod dohledem kritika cenzorů a vlády, presidenta a pornografie. Mezi nejčastěji preferované a podporované stránky patří zprávy nezávadného charakteru, kde není zmiňována politická situace či kritika Číny a úspěchy Číny na všech polích, oblíbené jsou také vojenské zprávy, hlavně vítězství spojenců Číny.

Obr. 25: Blokované události zmiňované na internetu a další cenzurované stránky v Číně dle jejich intenzity a události naopak povolené a propagandistické

Zdroj: KING Gary, 2013, „How Censorship in China Allows Government Criticism but Silences

Collective Expression“, *American Political Science Review*, 10/2017/ S0003655413000014, May 7 2013, s.9

3.8 Reakce cílové skupiny

Lidé zjišťují, že silná vláda není tak silná a kontrola se dá vždycky obejít, a tak čínští uživatelé internetu reagují výraznou kreativitou a dokáží vyjádřit svůj názor a přesvědčení navzdory omezujícím vládním restrikcím online jazyka. V důsledku toho se na internetu objevují nejrůznější záznamy a veřejné demonstrace s nepochybně politickým podtextem také vzbudily velkou pozornost. Jedním z nich byl úspěšný protest proti výstavbě chemické továrny v Xianmen (Watts, 2011). Dále shromáždění proti navrhované spalovně odpadu v Guangzhou (Lau, 2013) nebo demonstrace namířená proti Sun Dongdongovi, psychologovi z pekingské univerzity za jeho názor, že signatáři výše zmíněných petic jsou mentálně nemocní lidé (NBCNEWS, 2009). Dále lze uvést shromáždění před budovami soudu během ostře sledovaných procesů, jako byl např. případ Liu Xiaobo, sociálního aktivisty Tan Zuoren, nebo Zhao Lianhai, který upozornil na kontaminaci mléka (BBC, 2010) či trojice mužů z Fujianské provincie, zvaných "netizens" (internetoví občané), kteří na internetu zveřejnili důkazy proti policistům, kteří znásilnili a zavraždili dívku (Lam, 2009). V neposlední řadě ke zmíněnému lze přidat i menší delikty "běžného odporu" proti nuceným demolicím.

3.8.1 Role sociálních sítí jako prostředku komunikace aktivistů

Důležitou roli sehrávají v souvislosti s projevy internetové svobody a iniciativami jejího prosazení moderní komunikační technologie jakými jsou sociální sítě. V číně se jedná například o WeChat, RenRen či Sina Weibo, které jsou čínskou alternativou našeho Facebooku, Youtube či Twitteru, jež v Číně podléhají firewallu a nelze se tak na ně běžným způsobem dostat (Dostál, 2014). Sociální sítě tak představují unikátní příležitost mobilizace a realizace kolektivní akce. V souvislosti s úlohou těchto médií uvádí Zheng a Yu (2016) případ bezplatného oběda pro děti (FL4C – Free Lunch for Children) či charitativní program v Číně založený na platformě „mikroblokování“ sítě Weibo.

Yang (2003) identifikuje tři zásadní faktory, které vysvětlují roli úlohu online komunikačních prostředků při stimulaci kolektivní činnosti. Prvním faktorem je ekonomické hledisko, které odkazuje k nízkým nákladům potřebným pro online komunikaci. Díky této skutečnosti pak aktivisté nemusí být při svých snahách tolik limitováni finanční stránkou. Dalším aspektem je efektivita šíření informací co do jejich rozsahu, přičemž online prostředí představuje kanál šíření informací v bezprecedentním měřítku. V rámci internetového prostoru se tedy vytrácejí hranice času a prostoru, což opět velmi usnadňuje vzájemnou interakci aktivistů. A konečně dochází k tomu, že decentralizace online komunikace mění

status aktivistů („netizens“) z pasivního přijímání zpráv na úroveň aktivního vyhledávání, vytváření a zpřístupňování informací, což podporuje nezávislost veřejnosti a zpochybňuje zprávy propagované oficiálními médii.

Sociální média jsou tedy ve své podstatě nástrojem, který zajišťuje občanům snazší vytváření skupin odporu, a umožňují jim jednodušší organizaci sebe samých. Síť je nyní prostředkem jak se domluvit, jak držet při sobě a už nezáleží na tom, kdo kdy a jak bude zatčený. Jsou tak také prostředkem politické participace. Lidé jsou ve spojení takřka pořád. Klopýtnutí vlády a tím i komunistické strany však nevádí a tak se provádí cenzura a uzavírání sociálních sítí v daleko větší míře. V tomto smyslu tedy sociální sítě představují jakýsi svět bilancující mezi svobodou a cenzurou.

Xue, Stekelenburg a Klandersmans (2016) nicméně uvádějí, že tato online kolektivní aktivita v Číně prodělala vývoj, v jehož důsledku se její konotativní význam ve smyslu nezákonného, nesoudného a nezdravého jevu posunul ve směru jejího chápání jako kolektivního chování s pozitivním sociálním vlivem, které je tak v rámci širší společenské veřejnosti více akceptované a může tak zároveň stimulovat zapojení dalších online aktivistů

3.8.2 Opatření namířená proti aktivistům

Čínská policie v současnosti často zve sledované aktivisty na „pití čaje“, což je proces, který má potenciálně potíživě ukázat, že jsou sledováni a zkoumáni státem, a tímto jsou varováni před dalšími kroky. Mnoho těchto občanů (netizens) sdílí své zkušenosti s „pitím čaje“ on-line na internetu. Takováto pozvání od autorit berou jako čest a jsou na to patřičně hrdí. Toto opatření, které je mělo zastrašit, místo toho slouží jako pobídka k aktivismu. S tím, jak počet občanů zapojených do těchto sporů roste, je stále více patrné, jak se tento trest míjí účinkem a nedosahuje předpokládaného efektu. Lidé vědí, že trestání jsou hlavně ostře sledovaní lídři, jako jsou Liu Xiaobo, Guo Feixiong a Hu Jia. Jejich následovníci čelí mnohem menšímu riziku a vznikají podpůrné sociální sítě pro pomoc těm, kteří jsou v opravdovém konfliktu s autoritativním režimem. Čím více se „pití čaje“ stává pro tyto aktivisty věcí cti, tím více se hromadí politický potenciál, a tím více lidí je ochotných riskovat.

Akademici a čínští pozorovatelé tak vedou diskuse o tom, zda je taková ochrana internetu pojistkou nebo je to časovaná bomba. Pokud lidé zjistí, jak projevit negativní emoce, posílí to definitivně stávající status quo? Někdy se zdá být odpor trošku více než zábavná hra: zprávy od oficiální Xinhua News agentury neříkají, co se skutečně stalo? Ano, říkají, ale

zavřete nás za to? Satira na adresu záležitostí, jako jsou šikana nebo korupce, se šíří stejně rychle jako samotný problém, a to napříč celou společností.

3.9 Hodnocení cenzury a propagandy v ČLR

Jak můžeme slyšet z různých stran, které měly zkušenost s „návštěvou“ čínského online prostředí, snadný zde tedy není studijní pobyt či studium domorodých obyvatel, podnikání, ba dokonce, z pohledu návštěvníků, ani krátkodobý pobyt, ať už služební či turistický. Vyhledávání informací je heroický výkon a na tak kontrolovaném internetu nenaleznete takřka nic pro studenty či pro pracující, kteří vyhledávají odborný materiál.

3.9.1 Ilustrativní případ fungování propagandy

Jako praktický příklad ilustrující uplatňování propagandy může sloužit událost „obklíčení“ Čung-nan-chaj, které mělo proběhnout dle vlády 25.4 1999. Čínská vláda nazvala toto velmi klidné shromáždění lidí, jako něco nebezpečného a neodpuštělného. V Čínských médiích tehdy proběhly informace, že demonstrující demolují auta, zastavují dopravu a rozbíjí majetek. Ve skutečnosti šlo pouze o klidné seskupení lidí, kteří šli prosit o propuštění následovníků Falun Gongu, kteří byli před pár dny zatčeni před universitou ve městě Tien-ting. A protože se lidí opravdu dost sešlo, nevešli se do jedné ulice. Ale rozhodně neblokovali ulice, ani nedemolovali prostranství.

Obr. 26: Klidné seskupení obyvatel ze dne 25. 4. 1999 v Pekingu

Zdroj: KAJÍNEK, Milan. Pár slov k čínské propagandě šířené mezi českými sinology, podnikateli a politiky [online]. Praha, 2013 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.epochtimes.cz/2015061322843/Par-slov-k-cinske-propagande-sirene-mezi-ceskymi-sinology-podnikateli-a-politiky.html>

To byl ale takový první „incident“, který ve vládě rozpoutal i míru dobrého hereckého umu a zinscenoval i upalování a sebevraždy právě přívrženců této skupiny. Po daných událostech se však i díky novinářům přišlo na to, že se jednalo o zinscenané akce. Lidé na sobě měli ochranné obleky, byly zde nalezeny hasicí přístroje a sanitky čekaly ihned za rohem. Ale i přes to došlo k mnoha úmrtím. Vláda nazvala tyto rádobý herce blázny, kteří si sami pod pohrůzkou šílené sekty ničí zdraví a umírají proto, že nejdou do nemocnice. Toto se přihodilo v roce 2001, kdy internetové připojení zatím nemělo takový dosah, a lidé se v Číně učili, jak s daným nástrojem pracovat. Nicméně připojení se rychle rozšířilo a tak i čínská vláda musela rozšířit svůj vliv o nové médium.

3.9.2 Zdánlivá internetová svoboda

V lednu roku 2010 tajemnice americké vlády Hillary Clinton (která stála u Branderburské brány s ostatními světovými vůdci, aby oslavila 20. výročí pádu oné zdi), věnovala svůj 45 minutový proslov „Svobodě internetu“. Vysvětlila, že jeden svobodný a otevřený internet je základním předpokladem pro svobodu a demokracii v jednadvacátém století. 500 milionů čínských uživatelů internetu si zdárně užívá více zábavy a mají mnohem menší obavy z jejich vlády než před pouhými deseti lety. Myslí si, že zde existuje opravdová volnost a svoboda, alespoň „na oko“.

Můžeme však předpokládat, že se čínský režim rozpadne stejně, jako železná opona před dvěma desetiletími? Pomatujme, že internet není všemohoucí a všespasitelný a jedná se opravdu o dvousečnou zbraň. Je důležité vědět, kdo ji dříve uchopí a jakým způsobem ji použije. Autoritářské režimy se snaží opravdu naučit velmi dobře pracovat s technologickými prostředky a ví jak je využít pro svůj prospěch, ať už jsou přes cenzuru, kontrolu, propaganda a tedy pozdější manipulaci.

Současně vláda tak ve skutečnosti pokračuje ve sledování vlastních občanů, cenzuruje a manipuluje s jejich konverzacemi na takové úrovni, že zatím nikdo nebyl schopen zorganizovat větší opoziční hnutí. Podle nadace Dui Hua, právní organizace pro lidská práva,

se počet zatčení a obžalob na základě obvinění z ohrožování státní bezpečnosti (nejobvyklejší obvinění používané v politických, náboženských a etnických sporech) během tří let více než zdvojnásobil.

A opatření se stále zpřísňují, od 1. 3. 2015 se v Číně hlásíte pod svým jménem a svým číslem legitimace. Všechny účty, které nejsou přihlášeny pod vlastním jménem, jsou rychle smazány. K tomuto kroku se vláda rozhodla na základě několika incidentů. Mezi ně patřila ochrana lidských práv, kdy právník Pu Zhiqianga byl právě díky sociálním sítím obviněn z propagování a podněcování nenávisti k vládě, neboť navštívil Náměstí nebeského klidu, kde se pokusil uctít památku zavražděných studentů. Mimochodem je neustále ve vazbě a soudní proces ještě pořád nezačal. Dalším “delikventem” se stal Dong Rubin, který byl při protestech v Hong Kongu, které byly vedeny proti vládě a jelikož se s tím veřejně pochlubil na blogu, nyní se dívá ven skrz mříže. A nedostal zrovna malý trest, ve vězení stráví 6,5 roku.

3.9.3 Názory zahraniční veřejnosti na činnost cenzury internetu a propagandy v ČLR

Jedná se o kapitolu, která je založena na sběru informací z tisku, protože právě experti často uveřejňují některé své studie přímo ve vybraném tisku a vyjadřují se k nejrůznějším kauzám. Ani cenzura neuniká zahraničním médiím, ba právě naopak existuje spousta článků, které se dokonce přímo cenzurou zabývají. A rozhodně nikdo Čínu nešetří. Budeme se ale asi hodně divit, jak čínorodý tento asijský gigant je.

V roce 2015 proběhla internetem zpráva a o pár dní později i několik článků se sdělením, že už i celosvětový internet je ovládám čínským cenzorem Facebooku, Twitteru a Googlu. Je jím Lu Wej, vysoce postavený komunistický pohlavár, který má na starosti „čistý“ internet v Číně. Největší internetové prohlížeče, jako Firefox, Internet Explorer, Safari a Chrome, daly totiž do rukou certifikát o své bezpečnosti čínské CNNIC (China Internet Network Information Center) již v roce 2010. CNNIC právě poskytla také informace k populaci užívající internet pro tuto práci. Specialista na počítačovou bezpečnost, Edward Felten, napsal na svém blogu už v roce 2010: *„Předpokládejme, jen tak teoreticky, že by CNNIC byl loutkou čínské vlády. ... Jeho status jako důvěryhodné certifikační autority by mu dal technickou moc, aby pro čínskou vládu špehoval ‘bezpečná’ připojení vlastních občanů.“* Upozorňuji, že právě dokumenty CNNIC jsem ve své práci také použil.

V roce 2015 byla Čínou zablokována mezinárodní tisková agentura Reuters, čímž bylo světu ihned jasné, že se stahují mraky. GreatFire, čínská organizace za svobodný internet, potvrdila existenci jistého blokování stránek agentury. *„Reuters se zavázala k praktikování*

spravedlivé a přesné žurnalistiky po celém světě," řekl mluvčí společnosti v prohlášení. „Jsme si vědomi, že zprávy o Číně jsou velmi důležité pro všechny naše zákazníky a doufáme, že činnost našich stránek bude v Číně brzy obnovena (Ong, 2015)“ A blokace neustále pokračuje a nepolevuje se. Podobně totiž skončila i další zpravodajská média jako je New York Times, Wall Street Journal a Bloomberg News. A to vše jen proto, že zveřejnili krátké stránky proti režimu čínských úředníků.

Proti stylu čínské cenzury už zbrojí kde kdo a také vědci, internetový experti, právníci, sociologové, politikové a další se vyjadřují k problematice přílišné kontroly internetu a také soukromí obyčejných obyvatel. Například Michael Horowitz, bývalý vědecký pracovník v Hudson Institute, se snaží s ostatními vypracovat anti-cenzurující program. Jedná se o Freegate, který už dokonce v Číně měl svoji premiéru a tak už má na svém kontě i pár uvězněných fanoušků. Horowitz dodává, že s trochou peněz se jim daří porazit miliardy dolarů ve spojení s tisíci těch nejschopnějších lidí v Číně. *„Pro Čínu je to otázka přežití, hodí do hry všechno, co mají,“* podotýká vědec. Tento program je financován ze soukromých zdrojů (Robertson, 2015).

A rozhodně si nemysleme, že Čína zůstává pozadu a nechá vědce a počítačové experty jen tak v klidu pracovat. Minulý rok došlo k dalším zásahům a blokadám celého webového prostředí. Čínské oddělení propagandy opět zavřelo a zablokovalo několik stránek, uzavřeny byly také portály dlouhodobě informující o sociální nerovnosti a nespravedlnosti v Číně, které čínský režim nechával ladem po dobu téměř 10 let a čistil je pouze malými zásahy v podobě mazání některých příspěvků.

Agentura Associated Press nešetřila emocemi a prý se jedná o nejnovější pokus omezit nezávislé informování o citlivých politických a sociálních otázkách. *„Je to stále obtížnější. Nyní zbývá jen velmi malý prostor pro důkladné zpravodajství,“* řekl v rozhovoru pro Associated Press pekingský profesor žurnalistiky, a tvrdí, že každý jedinec je už odhalený až na kost. Proti tomuto kroku se vyjadřují také Lidsko-právní organizace a poukazují na jasnou, řízenou manipulaci s myšlením lidí žijících v Číně a nebezpečí s tím spojená. A bohužel se už cenzura a lehčí druhy propagandy objevují také v západních médiích, které koupili čínští investoři a tak si začínají pomalu své zvyklosti zavádět i jinde ve světě (Kajínek, 2016).

Právě David Strömberg tvrdí, že *„bylo zjištěno, že se na sociálních médiích objevuje překvapivě velké množství příspěvků na citlivá témata. Našli jsme například miliony příspěvků rozebírajících protesty proti PX (chemické látce, P-xylenu) v roce 2014. Tyto příspěvky slouží*

jako zdroj pro předpovídání výskytu určitých událostí. Našli jsme dokonce ještě větší množství příspěvků s výslovnými obviněními z korupce. Předpovídaly pozdější obvinění konkrétních lidí. Takový typ obsahu na sociálních médiích může zlepšit přístup občanů k informacím a omezit schopnost autoritářských vlád jednat bez dozoru (Taylor, 2017).., Dále také připomíná, že byly nalezeny i důkazy o monitorování úředníků vlády, které také nebyly nijak cenzurovány. Lidé zde sdělují chování právě této vyšší vrstvy v Číně a na jejich popud bylo opravdu nevhodné a korupční chování odhaleno.

Může to tedy připomínat boj obyvatelstva proti vládě na sociálních sítích? Donáší na sebe tedy obě strany? V každém případě je tedy částečně vyvráceno tvrzení, že na sociálních médiích nemá obyčejný občan šanci uspět se svým názorem, pokud má jistý přínos pro „rudou stranu“. Možnou příčinu v tomto jednání čínské vlády vidí autoři výše zmiňovaného článku ve čtyřech bodech.

- 1) Sociální média jsou nepříjemná a mohou vést k pošpinění vlády.
- 2) Sociální média jsou užitečná, neboť pod kontrolou jsou jak lidé, tak vládní úředníci.
- 3) Víme, co si veřejnost myslí, a odhadujeme jejich budoucí jednání.

Je to výborný nástroj pro šíření propagandy hlavně mladší generace. Stejný přístup zastávají také autoři Bei Qin, David Strömberg a Yanhui Wu v práci *Why Does China Allow Freer Social Media? Protests versus Surveillance and Propaganda* (Proč Čína povoluje svobodnější sociální média? Protesty versus dozor a propaganda), kteří rovněž uvádějí několik pravděpodobných důvodů, proč cenzura a následná propaganda nezdá být až tak přísnou a účinnou.

Zdá se tedy, že efekt cenzury při uplatňování restriktivních opatření v zájmu čínské vlády je potvrzen a že je nad míru jasný „útlak“ obyvatel i na moderním médiu, jakým je internet. Nic však není jen bílé, anebo černé. Paradoxně totiž dochází v důsledku inovativních snah vlády o zavádění kontrolních mechanismů v rámci online prostředí k unikání informací o čínské vládě a Čína se tak mimovolně otevírá světu, čímž se stává předmětem zájmu odborné veřejnosti a tím i tématem vědeckých studií (King, Pan a Roberts, 2013).

4 Závěr

Cílem mé práce tedy bylo odpovědět na hlavní výzkumnou otázku, která zněla: Lze považovat informační kanál internetu v Čínské lidové republice za prostředek demokratizace veřejné debaty, nebo je vzhledem ke značné cenzuře spíše nástrojem propagandy?

Odpověď je možná složitější, než se může zdát a to i vzhledem k obrovské odlišnosti kultur, ve kterých žijeme. Kultura jednotlivých evropských zemí je sice odlišná co do zvyků, svátků, jazyku i stylu chování, ale obecně je Evropa a vlády jejích států dost benevolentní. Evropa je demokratické prostředí, ačkoli na poli internetu, jak již bylo řečeno, se vyskytují státy, které začínají v malých nuancích z dálky připomínat kontrolu Číny. Mezi největší propagátory evropské kontroly internetu patří z Evropské unie Francie, Itálie, Německo a Belgie, mezi další evropské země, které jsou důslednější ve svých záměrech, se řadí Bělorusko a samozřejmě Rusko. Zatímco Čína je zemí kontrastu, barev, duchovního života, ale i boje za svou zemi pod rudou vlajkou. Čína je navíc tak obrovská a tak zalidněná, že ani všichni její obyvatelé se nechovají stejně a jsou rozdíly region od regionu, dokonce i město od města. Na druhou stranu mladí Číňané začínají být velmi kosmopolitní a mnohé staré zvyky již pro ně neplatí, ale i přesto jsou pořád velmi rozdílní například od Evropanů.

Z tohoto důvodu je těžké říci, zda se jedná v případě Číny z pohledu jejich obyvatelstva o cenzuru internetu, nebo naopak o obranu před světem zvenčí. Z perspektivy Evropana, který žije ve svobodném demokratickém státě, se jednoznačně zdá jednání ze strany čínské vlády jako nezákonné, protože tímto způsobem lidé přichází o svá práva, například právo zisku informací. Z praktického hlediska jsou čínští obyvatelé omezení v přístupu k novinkám, povědomí o světě, dále dochází k narušování soukromí a neustálé kontrole jakékoliv komunikace. Čína je jakoby odstřižena od zbytku světa a žije si svým vlastním tempem, svými vlastními zvyklostmi. Pouze čínská elita představující naprosté minimum obyvatel, jako například vynikající čínští obchodníci, mají celosvětový přístup a cestují.

Po prostudování všech údajů a sebraných kvalitativních a kvantitativních dat se domnívám, že se jedná obrazně řečeno o „hru kočky s myší“. Vláda si myslí, že má moc udržet takové masy obyvatelstva v nevědomí a snaží se je zabavit smyšlenými zprávami a vytvořit umělou zábavu na internetu. Přitom lidé velmi dobře vědí, jak ovládat internet, jak jej obcházet. Lze se pak domnívat, že svým způsobem i sami lidé zneužívají „nevědomosti“

vlády, například tím, že donášení na vládní úředníky, čímž se dá pozornost odvrátit od jejich vlastního jednání. Je to boj z obou stran a zdá se tak, že se bojí jak obyčejní lidé, tak samotná vláda i prezident. Otázkou zůstává, kdy se obyčejní lidé začnou bouřit a kdy by z nějakého důvodu zasáhli i síly ze zahraničí. A to jako pomoc v podobě vědců a internetových specialistů, kteří by Firewall prolomili a tím by byla vláda, alespoň na nějakou dobu, bezradná, anebo vláda sama v naději, že dojde k její další oslavě, najednou internet zcela povolí.

Co se tedy týče zodpovězení výzkumné otázky, internet v Číně tedy z pohledu Evropy rozhodně svobodný není, nedovoluje lidem se na něm volně pohybovat, je pod neustálou kontrolou a drobnohledem a je velmi silně využívám k propagaci, jak bylo v případových studiích prokázáno v kapitolách výše. Pokud bychom se tedy rozhodli navštívit Čínu jako turisté a vyzkoušeli bychom si zdejší prostředí, asi bychom si připadali jako v jiném světě. Rozhodně bychom se nepodívali na Youtube, nenavštívili Facebook, nedostali bychom se na Twitter i Google služby by byly neskutečně omezeny, takže například uživatelé Gmailu by si ani nepřečetli zprávy. Blokovány jsou taktéž zprávy CNN, BBC, Reuters. Roste totiž počet odsouzených za nezákonné užívání internetu. Není tedy pochyb o tom, že Čína disponuje bezprecedentně propracovanou kontrolou internetu, která stále nemá nikde ve světě obdoby. Obrazně řečeno, Čínu tedy v dnešní době neproslavuje po světě Velká čínská zeď, ale velký čínský FIREWALL.

Na druhou stranu se však lidé naučili tuto zeď obcházet a dostali se díky tomu k mnohem zajímavějším informacím. Vedlejší efektem tedy je, že nové mechanismy cenzury internetového prostředí paradoxně vedou k unikání informací o čínské vládě a čínská zeď se také stává průhlednější, čímž se situace v Číně dostává do popředí zájmu odborné veřejnosti. Ruku v ruce s tímto procesem internet slouží také jako prostředek komunikace odpůrců režimu, kterým sociální média zajistili příležitost snazšího vytváření skupin odporu a mobilizace kolektivní akce namířené proti cenzuře s potenciálem demokratizace veřejné debaty.

5 Použitá literatura

ASHIWA, Yoshiko a David L. WANK. *Making religion, making the state: the politics of religion in modern China*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2009. ISBN 978-0-8047-5841-3.

BECK, Gloria. *Zakázaná rétorika: 30 manipulativních technik*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1743-2.

BERNAYS, Edward. *Propaganda*. New York: IG Publishing, 1928. ISBN 9780970312594.

ČÁBELOVÁ, Lenka. Propaganda. In Reifová, Irena (ed.): *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, 80-7178-926-7.

BRADY, Anne-Marie. *Marketing Dictatorship: Propaganda and Thought Work in Contemporary China*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2008. ISBN 978-0742540576.

CONLEY, Patrick. *Der parteiliche Journalist: Die Geschichte des Radio-Features in der DDR*. Berlin: Metropol-Verlag, 2012. ISBN 978-3-86331-050-9.

DAVID S. WALL. *Cybercrime: the transformation of crime in the information age*. Reprint. Cambridge, UK: Polity, 2008. ISBN 9780745627366.

DEIBERT, Ronald. *Access denied: the practice and policy of global Internet filtering*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2008. ISBN 978-0-262-54196-1.

DIAMOND, Larry Jay a Marc F. PLATTNER. *Liberation technology: social media and the struggle for democracy*. Baltimore, Md.: Johns Hopkins University Press, 2012. ISBN 9781421405681.

DILLON, Michael. *Contemporary China an introduction*. London: Routledge, 2009. ISBN 0203482948.

FIDELIUS, Petr. *Řeč komunistické moci*. Praha: Triáda, 1998. ISBN 80-86138-03-8.

GOLDSTEIN, Melvyn C. *A history of modern Tibet*. Berkeley: University of California Press, 2007. ISBN 978-0-520-24941-7.

JOWETT, Garth. a Victoria. O'DONNELL. *Propaganda and persuasion*. Calif.: Sage, 2006. ISBN 1-4129-0897-3.

KLEMPERER, Victor. *Jazyk Třetí říše - LTI: poznámky filologovy*. Jinočany: H & H, 2003. ISBN 80-7319-019-2.

LASSWELL, Harold. The Theory of Political Propaganda. *The American Political Science Review*, 1927, 21(3), 627-631.

LORENTZEN, Peter. 2014. China's Strategic Censorship. *American Journal of Political Science*, 2014, 58(2), 402-414.

LUMLEY, Frederick. *The propaganda menace*. New York: Century Co, 1933.

MOROZOV, Evgeny. *The net delusion: the dark side of internet freedom*. New York: Public Affairs, 2011. ISBN 978-1-58648-874-1.

ROD, Hague AND Martin HARROP. *Comparative government and politics: an introduction*. Basingstoke: Macmillan, 2004. ISBN 0333716930.

RUTHERFORD, Paul. *Weapons of mass persuasion: marketing the war against Iraq*. Toronto: University of Toronto Press, 2004. ISBN 0-8020-8995-x.

VAN SCHAIK, Sam. *Tibet: a history*. New Heaven: Yale University Press, 2011. ISBN 978-0-300-15404-7.

XUE, Ting, STEKELENBURG, Jacquélien, KLANDERMANS, Bert. Online collective action in China: a new integrated Framework, 2016. *Sociopedia*. DOI: 10.1177/205684601661.

ZHENG, Yingqin, YU, AI. Affordances of social media in collective action: the case of Free Lunch for Children in China, 2016. *Information Systems Journal*, 26(3), 289-313. DOI: 10.1111/isj.12096.

6 Použité webové zdroje

BBC. China jails tainted milk activist Zhao Lianhai [online]. 2017 [cit. 2017-06-17].
Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-11724323>

BU, Ruiwei: The Great Firewall of China, [online]. 2002 [cit. 2017-04-17].
Dostupné z: <http://campus.murraystate.edu/academic/faculty/wlyle/540/2013/Bu.pdf>

DOSTÁL, Jaroslav. WeChat, Weibo, RenRen a další čínské sociální sítě [online]. 2014 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://markething.cz/facebook-v-cine-ne-renren>

FTOREK, Josef. Propaganda a komunikace s veřejností [online]. 2017 [cit. 2017-06-17].
Dostupné z: <http://casopisargument.cz/2017/02/20/propaganda-a-komunikace-s-verejnosti/>

KAJÍNEK, Milan. Čína: Omezení internetového zpravodajství přitvrzuje. „Nyní zbývá jen velmi malý prostor,“ říká pekingský profesor [online]. 2016 [cit. 2017-03-05]. Dostupné z: <http://www.epochtimes.cz/2016072823323/Cina-Omezeni-internetoveho-zpravodajstvi-pritvrzuje.-Nyni-zbyva-jen-velmi-maly-prostor-rika-pekingsky-profesor.html>

KING Gary. How Censorship in China Allows Government Criticism but Silences Collective Expression. *American Political Science Review*, 10/2017/ S0003655413000014, May 7 2013. Dostupné z: <https://gking.harvard.edu/publications/how-censorship-china-allows-government-criticism-silences-collective-expression>

LAU, Mimi. 10,000 join protest against Guangzhou refuse incinerator [online]. 2013 [cit. 2017-06-17]. Dostupné z: <http://www.scmp.com/news/china/article/1283465/10000-join-protest-against-incineration-guangzhou>

LAM, Oiwal. China: Netizens arrested for gang rape scandal in Fujian [online]. 2009 [cit. 2017-06-17]. Dostupné z: <https://advox.globalvoices.org/2009/07/17/china-netizens-arrested-for-gang-raped-scandal-in-fujian/>

MÁNERT, Oldřich. [online]. Na čínské sociální síti dohlíží dva miliony cenzorů, mají i svoje kurzy. 2013 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cenzori-socialnich-siti-v-cine-deb-/zahranicni.aspx?c=A131005_170719_zahranicni_er

NBCNEWS. Beijing professor's remarks spark protests [online]. 2009 [cit. 2017-06-17]. Dostupné z: http://www.nbcnews.com/id/30155389/ns/world_news-asia_pacific/t/beijing-professors-remarks-spark-protests/#.WUbf_H3D_wU

ONG, Lary. Stránky agentury Reuters byly v Číně zablokovány [online]. In: 2015 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.epochtimes.cz/2015032222731/Stranky-agentury-Reuters-byly-v-Cine-zablokovany.html>

PHILLIP, Joshua. Jeden z nejvyšších čínských cenzorů nyní ovládá váš internetový prohlížeč [online]. 2015 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.epochtimes.cz/2015011822624/Jeden-z-nejvyssich-cinskych-cenzoru-nyni-ovlada-vas-internetovy-prohlizec.html>

ROBERTSON, Matthew. Demokracie a lidská práva Režim Obchod a ekonomika Životní prostředí CENZURA V ČÍNĚ Programátorští mágové neúnavně útočí na Velkou internetovou zed' [online]. 2015 [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: <http://www.epochtimes.cz/2015061922853/Programatorsti-magove-z-Ameriky-neunavne-utoci-na-Velkou-internetovou-zed.html>

TAYLOR, Timothy. ČÍNA: EKONOMICKÝ PŘÍBĚH NAŠÍ DOBY. PROČ ČÍNA DOVOLÍ KRITIKU NA FACEBOOKU [online]. 2017 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://finmag.penize.cz/ekonomika/321240-cina-ekonomicky-pribeh-nasi-doby-proc-cina-dovoli-kritiku-na-facebooku>

WATTS, Johnatan. Tens of thousands protest against chemical plant in northern China [online]. 2011 [cit. 2017-06-17]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/environment/2011/aug/14/china-protest-against-px-chemical-plant>

WONG, Edward. After Long Ban, Western China Is Back Online [online]. 2010 [cit. 2017-06-17]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2010/05/15/world/asia/15china.html>

KALIVODOVÁ, Lucie. Proti Čínské vládě se bouří Ujgurové [online]. 2009 [cit. 2017-06-17]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/proti-cinske-vlade-se-bouri-ujgurove-kdo-jsou/r~i:article:641801/?redirected=1497690215>

JANŮ, Stanislav. Internet v Číně? Závistí by zbledl i Velký bratr [online]. 2016 [cit. 2017-06-17]. Dostupné z: <https://www.zive.cz/clanky/internet-v-cine-zavisti-by-zbledl-i-velky-bratr/sc-3-a-182451/default.aspx>

KING, Gary, PAN, Jennifer, ROBERTS, Margarete. How Censorship in China Allows Government Criticism but Silences Collective Expression. *American Political Science Review*, 2013. 1 – 18- <https://gking.harvard.edu/files/censored.pdf>

ČTK: V Číně bude hudba na internetu zdarma. Nabídne ji Google [online]. 2009 [cit. 2017-06-17]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/v-cine-bude-hudba-na-internetu-zdarma-nabidne-ji-google-pfv-/tec_audio.aspx?c=A090330_122911_tec_audio_kuz

7 Seznam obrázků

Obr. 1: Internetová svoboda – dle OpenNet Initiative.

Obr. 2 : Přehled internetové svobody

Obr. 3: Žebříček svobody internet pro roky 2015 – 2016 řazeno Freedom Housem

Obr. 4 : Svoboda na internetu – Čína – pro rok 2016

Obr. 5: Ukázka rozsahu cenzury internetu v některých asijských zemích. Detailně ČLR

Obr. 6: Počet webových stránek v Číně

Obr. 7: Počet uživatelů internet v Číně a internetová penetrace (měřítko je po 10 000)

Obr. 8: Počet uživatelů internet přes mobilní zařízení v porovnání s klasickým užití z počítače.

Obr. 9: Uživatelé internet žijící ve městě a na vesnici

Obr. 10: Důvody, proč lidé na vesnici neužívají internet

Obr. 11: Struktura pohlaví muži versus ženy v mezinárodním měřítku a u čínských uživatelů/ uživatelék

Obr. 12: Věková struktura obyvatelstva Číny užívající internet

Obr. 13: Struktura vzdělání lidí připojených k internetu

Obr. 14: Zařízení k připojení k internetu, které je často užíváno

Obr. 15: Místa připojení k internetu, která jsou nejčastěji využívána

Obr. 16: Připojení uživatelé k internetu dle zaměstnání

Obr. 17: Sociální sítě užívané v Číně

Obr. 18: Ukázka blokace některých stránek Googlu, které obdrží surfující po čínském internetu

Obr. 19: Výběr nejsledovanějších zemí z hlediska kontroly internet

Obr. 20: Politická, sociální a ochranná filtrace v rámci některých zemí světa

Obr. 21: Normální webové připojení / bez proxy server

Obr. 22: Blokace IP adresy

Obr. 23: DNS Tampering – hierarchický systém doménových jmen

Obr. 24: Blokování stránek za využití proxy server

Obr. 25: Blokové události zmiňované na internetu a další cenzurované stránky v Číně dle jejich intenzity a události naopak povolené a propagandistické

Obr. 26: Klidné seskupení obyvatel ze dne 25. 4. 1999 v Pekingu